

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta, Katedra bohemistiky

Olomouc 2022

**MANGA JAKO TYP KOMIKSU A JEJÍ VYDÁVÁNÍ V ČESKÉ
REPUBLICCE NA POČÁTKU 21. STOLETÍ**

MANGA AS A TYPE OF COMICS AND ITS PUBLISHING IN THE CZECH REPUBLIC
AT THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURY

Česká filologie se zaměřením na editorskou práci ve sdělovacích prostředcích

Bakalářská diplomová práce

Vypracovala: **Veronika Linhartová**

Vedoucí práce: **Mgr. Lenka Pořízková, Ph.D.**

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní všechny použité zdroje a literaturu.

V Olomouci dne 22. 6. 2022

.....

podpis

Za vedení této bakalářské diplomové práce, konzultace s ní spojené, cenné připomínky a čas jí věnovaný děkuji Mgr. Lence Pořízkové, Ph.D.

OBSAH

ÚVOD	5
1 STAV SOUČASNÉHO ČESKÉHO BĀDÁNÍ O MANZE	7
2 DEFINICE A HISTORIE MANGY	11
3 POJMY SPOJOVANÉ S MANGO	15
4 METODOLOGIE VÝZKUMU	18
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU	21
5.1 Cílová skupina	21
5.2 Vydavatelé a počty jejich položek	22
5.3 Názvy, autoři a překladatelé	26
5.4 Roky vydání, počty svazků, počty stran	29
5.5 Formát, směr čtení, barevnost a další prvky grafiky	31
5.6 Subžánry, témata a motivy, adaptace	36
5.7 Dostupnost, cena, náklad	39
ZÁVĚR	42
ANOTACE	45
SEZNAM PRIMÁRNÍ LITERATURY	47
Odkazované tituly	47
Další tituly	53
SEZNAM SEKUNDÁRNÍ LITERATURY	55

ÚVOD

Tato práce si klade za cíl zmapovat vydávání mangy v České republice od prvního titulu v roce 2000 po současnost. U každé dohledané položky bude systematicky zaznamenána celá škála informací, která následně poslouží pro výpočty a grafy, na základě jejichž interpretace bude vytvořen plastický obraz situace tohoto typu komiksu na českém knižním trhu. Důvodem vzniku práce je absence ucelené představy o zmíněné problematice a rovněž poměrně malé zastoupení mangy obecně v česky psané odborné literatuře.

Metodou excerpování dat do tabulky v Excelu a jejím následným vyhodnocením bude analyzován materiál dostupný z českých i mezinárodních internetových databází (knižní databáze – např. databazeknih.cz, databáze specializované na komiks nebo mangu – např. myanimelist.net), webů českých vydavatelů mangy, českých elektronických obchodů s knihami i online antikvariátů a prodejců knih z druhé ruky. Sběr dat probíhal v období od konce března do začátku června 2022 a celkově eviduje 105 položek (toto číslo a to, co je bráno jako položka, bude vysvětleno v následujících kapitolách), u každé jsou vypsána dostupná data v 25 kategoriích (více rozebrána v kapitole o metodologii výzkumu). V celé práci se používá česká transkripce japonštiny, výjimkou jsou pouze díla, která mají anglickou transkripci ve svém oficiálním českém názvu.

V úvodní kapitole bude shrnut stav současného českého bádání o manze, stručně představeny a zhodnoceny tituly, které se danou tematikou zabývají. Další pak představí historii mangy důležitou pro pochopení specifík subžánrů¹ a cílových skupin a pojem blíže definuje. Jelikož se jedná o téma nutně operující s japonskými a jinými termíny, ve třetí kapitole budou vysvětleny všechny, které se ve výzkumné tabulce objeví. Čtvrtá důkladněji popíše metodologii výzkumu a problémy, s kterými se potýká. Nejrozsáhlejší část uvede výsledky výzkumu rozdělené do několika podkapitol, přičemž bude vyhodnoceno, co data vypovídají o manze na českém knižním trhu a manze jako specifickém typu komiksu obecně.

Cílem je vytvořit ucelený přehled, který dosud o této části českého knižního trhu neexistuje, případně seznámit čtenáře s daným druhem komiksu a jeho komplexností nebo vyvrátit časté předsudky. Jedná se o dynamické literární médium,

¹ Pro účely této práce bude chápána manga jako typ (knižního) žánru komiksu a za subžánry budou považovány její specifické varianty definovatelné tematicko-výrazovými vzorci. Pro tyto subžánry často existují konkrétní názvy (viz dále).

které stále nabývá na popularitě, jak celosvětově, tak v České republice. Zachycení jeho vývoje a současného stavu pomůže při sledování tohoto fenoménu i do budoucna, může také sloužit jako podklad pro případný další výzkum.

1 Stav současného českého bádání o manze

Pokud se zaměříme na české publikace věnující se komiksu, zjistíme překvapivě, že se v nich manga vůbec neobjevuje: *Český komiks 01. poloviny 20. století*²; *Po stopách kreslených seriálů*³; *Příběhy československého komiksu*⁴; *Encyklopedie komiksu v Československu 1945–1989*⁵ uvádí i převzaté zahraniční komiksy, ale nikoli japonské; *Komiksová učebnice komiksu*⁶ ani v kapitole Stylizace typickou estetiku mangy nezmiňuje. *Nový český komiks 2000–2012*⁷ v medailoncích autorů obsahuje ukázky jejich tvorby, z nichž žádná nejeví známky této specifické estetiky či jejího vlivu. Pojednává však o překladech japonských komiksů a o sbírce české mangy *Vějíř*⁸. Nejvíce informací se nachází v knize, která je do češtiny pouze přeložená – *Komiks od roku 1968 do současnosti*⁹. Ukázku z mangy má již na obálce, ve všech třech částech se vedle kapitol o americkém a evropském komiksu nachází i kapitoly o tom japonském, mapující mainstreamové i alternativní komiksy, samostatná kapitola je věnovaná Tezukovi pokládanému za otce moderní mangy, publikace sleduje její vývoj až do roku 1990.

Velkou část českých publikací o komiksu tvoří tituly, na kterých se přinejmenším podílel Martin Foret, odborník na teorii a dějiny komiksu. Nejrozsáhlejší z nich, dvojsvazkové *Dějiny československého komiksu 20. století*¹⁰ popisují u každého období komiksový kontext. V prvním svazku v tomto kontextu o Japonsku není nic, ve druhém v kapitole Překladové obrázkové seriály maximálně zmínka o Včelce Máje, která u nás vycházela jako časopis v letech 1991–1992.

² DIESING, Helena. *Český komiks 01. poloviny 20. století*. Praha: Verzone, 2011. ISBN 978-80-904546-8-2.

³ BEZDĚKOVÁ, Olga a Milan KREJČÍ. *Po stopách kreslených seriálů*. Praha: Volvox Globator, 2012. ISBN 978-80-7207-865-3.

⁴ PROKÚPEK, Tomáš. *Příběhy československého komiksu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro studia komiksu Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v.v.i., a Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, 2016. Studia komiksu. ISBN 978-80-244-5235-7.

⁵ LÁDEK, Josef a Robert PAVELKA. *Encyklopedie komiksu v Československu 1945-1989*. Praha: XYZ, 2010. ISBN 978-80-7388-462-8.

⁶ BOX, Toy. *Komiksová učebnice komiksu*. Praha: Paseka, 2019. ISBN 978-80-7432-927-2.

⁷ FANTOVÁ, Jana, Radim KOPÁČ, Vojtěch ČEPELÁK a Helena DIESING. *Nový český komiks (2000-2012): New Czech comics (2000-2012) = Der neue tschechische Comic (2000-2012)*. Praha: Ministerstvo kultury České republiky, 2012. ISBN 978-80-87546-06-2.

⁸ Kolektiv autorů. *Vějíř: sborník české mangy*. Praha, 2009–. Kobuta. ISBN 978-80-254-4995-0.

⁹ MAZUR, Dan a Alexander DANNER. *Komiks: od roku 1968 do současnosti*. Přeložil Richard PODANÝ. Praha: Knižní klub, 2015, Universum. ISBN 978-80-242-4856-1.

¹⁰ PROKÚPEK, Tomáš, Pavel KORÍNEK, Martin FORET a Michal JAREŠ. *Dějiny československého komiksu 20. století*. Praha: Akropolis, 2014. ISBN 978-80-7470-061-3.

V *Signálech z neznáma*¹¹ se sice pojednává jen o českém komiksu, každopádně vznikají u nás i sborníky české mangy inspirované tou japonskou, proto bylo nahlédnuto i do této publikace. Heslo manga se však v publikaci nikde nevyskytuje. Kniha *Před komiksem*¹² se týká taktéž domácí komiksové scény. Vzhledem k tomu, že popisuje ještě starší období, 2. polovinu 19. století, ve kterém manga teprve pomalu vznikala v Japonsku, ani v této publikaci se o manze nepíše. Kniha *V panelech a bublinách*¹³ se zabývá teorií komiksu a mangu zmiňuje v pasáži o fandomu, je uvedena i jako heslo v rejstříku pojmů. Nejpřínosnější pro účely této práce byla publikace *Studia komiksu*¹⁴, ve které je celá podkapitola věnovaná manze na počátku 21. století. Autorkou je japanistka Anna Křivánková, která působí jako překladatelka mangy pro vydavatelství Crew. Popisuje historii mangy od počátků ve 2. polovině 19. století po současnost, sugeruje, v čem spočívá její svébytnost oproti západním komiksům, uvádí dělení subžánrů a problémy, které trhu s mangou přineslo nové tisíciletí.

Další okruh publikací tvoří ty, jež mají slovo manga přímo v názvu. Jedná se především o anglicky psané knihy. Z českých můžeme jmenovat kapitolu s názvem Manga a anime vyskytující se ve sborníku *Současná literatura pro děti a její vliv na rozvoj čtenářství*¹⁵ a jí předcházející kapitolu Viktoriánský svět v současné literatuře pro děti a mládež – steampunk, urban fantasy a manga. Jedná se však o zdroj značně nespolehlivý, obsahující množství faktografických chyb a nepřesností. Například tvrdí, že steampunk je nejvýrazněji realizován v manze, načež po dlouhém výčtu jiných knih zmíní mangu pouze jedinou a oficiálně nepřeloženou do češtiny. Chybně zapisuje japonské termíny jako „schounen a schoujo“ namísto shounen a shoujo, případně českou transkripcí šónen a šódžo. Dívčí šódžo manga je údajně světově nejznámější a nejrozšířenější, přitom nejčastěji

¹¹ ČESÁLKOVÁ, Lucie, Oto PALÁN a Jaroslav TROUSIL, KOŘÍNEK, Pavel a Tomáš PROKŮPEK. *Signály z neznáma: český komiks 1922-2012*. Řevnice: Arbor vitae, 2012. ISBN 978-80-7467-012-1.

¹² PROKŮPEK, Tomáš a Martin FORET. *Před komiksem: formování domácího obrázkového seriálu ve 2. polovině XIX. století*. Praha: Akropolis, 2016. ISBN 978-80-7470-145-0.

¹³ KOŘÍNEK, Pavel, Martin FORET a Michal JAREŠ. *V panelech a bublinách: kapitoly z teorie komiksu*. Praha: Akropolis, 2015. ISBN 978-80-7470-113-9.

¹⁴ FORET, Martin. *Studia komiksu: možnosti a perspektivy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro Centrum kulturních, mediálních a komunikačních studií při Filozofické fakultě, 2012. Studia komiksu. ISBN 978-80-244-3327-1.

¹⁵ STRAKOVÁ, Markéta. Manga a anime. In: *Současná literatura pro děti a její vliv na rozvoj čtenářství: Sborník textů z odborného semináře pořádaného dne 14. 11. 2012 Městskou knihovnou v Přerově a Muzeem Komenského v Přerově*. Přerov: Městská knihovna v Přerově ve spolupráci s Muzeem Komenského v Přerově, 2012, 78–90. ISBN 978-80-87190-18-0.

jsou populární série šónen určené primárně pro chlapce. Rovněž udává, že šódžo je nejrozšířenější i u nás. Na datech z výzkumu v rámci této práce to bude vyvráceno. Chybně zařazuje i tituly k jednotlivým typům. Mangu o homosexuálním vztahu zpěváka a spisovatele zařadila mezi série o kouzelných dívkách. Mezi zdroji uvádí mimo jiné publikaci, která má čtenáře naučit, jak mangu kreslit, a ještě s chybou v názvu. Pojmům spojeným s mangou bude věnována samostatná kapitola.

V této práci bylo přihlédnuto rovněž k publikacím o japonské populární kultuře. *Made in Japan*¹⁶ obsahuje vědeckopopulárním stylem psané kapitoly o manze, seriálech anime, které podle ní vznikají, i otaku – fanoušcích obojího. Také vysvětluje japonskou mentalitu a to, jak produkci mangy ovlivňuje. Jedná se o dobře zpracovanou knihu, která bude sloužit i jako zdroj pro následující kapitoly této práce. Další takovou je *Planeta Nippon*¹⁷, plná informací o manze napříč kapitolami. Ty sledují různé fenomény jak v manze, tak v anime i obecně v japonské kultuře a společnosti, např. se rozepisují o tvorbě pro chlapce, pro dívky, o samurajích, o robotech, o propagandě, erotice, homosexualitě, mytologii, roztomilosti, ale také o fandumu. Vydalo ji nakladatelství Crew, takže pokud kniha zmiňuje mangu, která vyšla v češtině, uvádí převážně tu vydanou právě v nakladatelství Crew. Na konci knihy je přímo nakladatelská reklama a celkově tedy nemůžeme publikaci považovat za zcela nezaujatou. *Planeta Nippon* zmiňuje i mimojaponskou mangu, např. projekt Manga Shakespeare, který vyšel i v českém překladu v Albatrosu a Cooboo – 4 tituly ze 14 vydaných v zahraničí. Z originální české mangy se kromě sborníku *Vějíř*¹⁸ dočteme i o projektu baka², který hostoval web manga.cz – ani projekt ani web v současné době nelze dohledat. V žádné jiné publikaci rovněž nebyly zmínky o samostatných manga komiksech od českých autorů: *Gymnázium příšer*¹⁹ (2010), *Versus*²⁰ (2012), *Tisíc masek*²¹ (2016) – Antonín a Jiří Tesař; *Svět bez jména*²² (2009–2010) – Veronika Sýkorová a Veronika Mašková.

¹⁶ VESELÝ, Karel, Anna KŘIVÁNKOVÁ a Antonín TESAŘ. *Made in Japan: Eseje o současné japonské popkultuře*. Praha: Labyrint, 2014. Labyrint fresh eye. ISBN 978-80-87260-63-0.

¹⁷ KŘIVÁNKOVÁ, Anna, Antonín TESAŘ a Karel VESELÝ. *Planeta Nippon*. Praha: Crew, 2017. ISBN 978-80-7449-491-8.

¹⁸ Kolektiv autorů. *Vějíř: sborník české mangy*. Praha, 2009–. Kobuta. ISBN 978-80-254-4995-0.

¹⁹ TESAŘ, Antonín. *Gymnázium příšer*. Ilustroval Jiří TESAŘ. Praha: Kobuta, 2010. ISBN 978-80-904684-2-9.

²⁰ TESAŘ, Antonín. *Versus*. Ilustroval Jiří TESAŘ. Praha: Kobuta, 2012. ISBN 978-80-904985-2-5.

²¹ TESAŘ, Antonín. *Tisíc masek*. Ilustroval Jiří TESAŘ. Praha: Kobuta, 2016. ISBN 978-80-904985-7-0.

²² SÝKOROVÁ, Veronika, Veronika MAŠKOVÁ. *Svět bez jména*. Praha: Kobuta, 2009. ISBN 978-80-254-4996-7.

Na českém trhu se vyskytuje mnoho knih o tom, jak se manga kreslí, jmenovitě: *Manga mánie*²³; *Manga: 30 lekcí...*²⁴; *Kreslení manga*²⁵; *Naučte se kreslit manga*²⁶; *Manga mania shoujo*²⁷; *Manga shoujo 2*²⁸; *Naučte se kreslit manga postavy*²⁹; *Roztomilí čibíci*³⁰; *Jak se kreslí manga*³¹ a *Manga – svět hrůzy a temné magie*³². V úvodu bývá zpravidla uváděna stručná charakteristika toho, co je to manga, nebo její konkrétní subžánr, v jehož stylu jsou pak postavy na následujících stránkách nakreslené. Tyto texty jsou však natolik stručné a popularizační, že je nelze považovat za relevantní zdroj.

Jak z výše uvedených řádků vyplývá, stav současného českého bádání o manze není příliš uspokojivý. Co se týče relevantních a informačně bohatých zdrojů, jedná se téměř výhradně o práce jediné autorky – Anny Křivánkové. I proto vzniká tato práce, která si klade za cíl ve stručnosti poznatky o manze shrnout, doplnit je o informace z publikací zahraničních, ale především vytvořit ucelený, detailní a komentovaný přehled veškeré mangy, která vyšla v České republice, jelikož žádná taková souhrnná práce doposud neexistuje. Na základě takto vytvořeného souboru se pak pokusím objasnit celkovou vydavatelskou strategii v oblasti mangy v České republice.

²³ HART, Christopher. *Manga mánie: velká kniha kreslení mangy*. Brno: Zoner Press, 2021. ISBN 978-80-7413-455-5.

²⁴ CRILLEY, Mark. *Manga: 30 lekcí kreslení od tvůrce populárního Akiko*. Brno: Zoner Press, 2016. Encyklopedie Zoner Press. ISBN 978-80-7413-337-4.

²⁵ GRAY, Peter. *Kreslení manga: praktický průvodce*. Praha: Svojtka & Co., 2013. ISBN 978-80-256-1244-6.

²⁶ SPARROW, Keith. *Naučte se kreslit manga*. Frýdek-Místek: Alpress, 2012. Klokan. ISBN 978-80-7466-058-0.

²⁷ HART, Christopher. *Manga mania shoujo: jak kreslit okouzující a romantické postavy japonských komiksů*. Brno: Zoner Press, 2007. Encyklopedie Zoner Press. ISBN 978-80-86815-87-9.

²⁸ HART, Christopher. *Manga shoujo 2: všechno, co potřebujete ke kreslení nejoblíbenějšího stylu mangy*. Brno: Zoner Press, 2011. Encyklopedie Zoner Press. ISBN 978-80-7413-140-0.

²⁹ HART, Christopher. *Naučte se kreslit manga postavy: postupy a předlohy pro kreslení oblíbených manga postav*. Brno: Zoner Press, 2012. ISBN 978-80-7413-187-5.

³⁰ ZHOU, Joanna. *Roztomilí čibíci*. Brno: Zoner Press, 2011. Encyklopedie Zoner Press. ISBN 978-80-7413-158-5.

³¹ DEAN, Selina. *Jak se kreslí manga*. Praha: Albatros, 2009. ISBN 978-80-00-02306-9.

³² HART, Christopher. *Manga – svět hrůzy a temné magie: jak kreslit elegantní a svůdné postavy temna*. Brno: Zoner Press, 2008. Encyklopedie Zoner Press. ISBN 978-80-7413-000-7.

2 Definice a historie mangy

Manga (漫画) je slovo složené ze dvou znaků, první může znamenat komický, nespoutaný, zkažený nebo nezodpovědný. Druhý označuje tah štětce, skeč, čmáranici či obrázek. Tyto „nezodpovědné obrázky“, jak je v názvu úvodu své rozsáhlé knihy nazývá britský žurnalista a komiksolog Paul Gravett³³, mají delší historii než termín komiks. Slovo manga pravděpodobně poprvé použil malíř a dřevorytec Kacušika Hokusai (1760–1849), jenž tak nazval svou sbírku skečů, které byly zábavné, ale neobsahovaly narativní prvek. Rozšířilo se až na přelomu 19. a 20. století zásluhou novináře a karikaturisty Rakutena Kitazawy (1876–1955) jako synonymum pro komiks. V západním světě se pak ujal druhý význam – „japonský komiks“.³⁴

U Japonska je ovšem komplikované rozlišit, co je původní a co je cizí. Pozorovat to lze i v jejich systému písma: k čínským znakům přidali japonská čtení a doplnili je o dvě slabičné abecedy. Šintó doplnili o buddhismus, konfucianismus, křesťanství. Téměř vše, co vzniklo v Japonsku, je směsí původní inspirace převzaté a upravené pro místní potřebu. Tento přístup nespočívá v originalitě původní myšlenky, ale ve schopnosti ji uchopit a dovést k dokonalosti.³⁵ To platí i v případě mangy. Když se Japonsko v období Meidži otevřelo zbytku světa, přebíralo západní vlivy, aby se nestalo jen pouhou kolonií. Pronikli tam cizinci, ti postupem času založili vlastní tisk – Angličan Charles Wirgman satirické magazíny *Japan Punch* (1862) a *The Far East* (1868–1875), Francouz Georges Ferdinand Bigot satirický časopis *Tobae* (1887). Díky nim měli Japonci možnost se setkat se západními komiksy, např. se slavným *Yellow Kid*. Ty inspirovaly první moderní japonský komiks vůbec, a to od Rakutena Kitazawy – *Tagosaku a Mokubei v Tokiu* (Tagosaku

³³ GRAVETT, Paul. Irresponsible Pictures. In: *Manga: Sixty Years of Japanese Comics*. 3. vydání. New York: Collins Design, 2010, str. 8–9. ISBN 978-1-85-669391-2.

³⁴ KŘIVÁNKOVÁ, Anna. Manga na počátku 21. století. In: FORET, Martin. *Studia komiksu: možnosti a perspektivy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro Centrum kulturních, mediálních a komunikačních studií při Filozofické fakultě, 2012, str. 143–158. Studia komiksu. ISBN 978-80-244-3327-1.

³⁵ SÝKORA, Jan. Cesta tradice i změny. In: VESELÝ, Karel, Anna KŘIVÁNKOVÁ a Antonín TESARŠ. *Made in Japan: Eseje o současné japonské popkultuře*. Praha: Labyrint, 2014, str. 8–21. Labyrint fresh eye. ISBN 978-80-87260-63-0.

to Mokubei no Tókjó kenbucu, 1902). Autor pro označení tohoto typu komiksu, který byl hybridem japonského a západního, vybral termín manga.³⁶

Stripy mangy se objevovaly v čím dál více periodicích, v roce 1915 to vedlo k založení Tokijské a 1923 Japonské komiksové společnosti (Tókjó manga kai; Nihon manga kai). Manga začala vycházet i v dětských magazínech *Chlapecký svět* (Šónen sekai) a *Dívčí svět* (Šódžo sekai), čímž započalo její dělení na chlapeckou a dívčí. Původně měla výchovnou funkci, za války sloužila k propagandě a v průběhu 40. let panoval i úplný zákaz ji vydávat. Po válce vycházela humorná manga, která měla čtenářům pomoci překonat poválečné strasti.³⁷ V tomto období působí autor Osamu Tezuka, který je právem někdy nazýván „Bůh mangy“. Kromě amerických komiksů ho v jeho tvorbě významně ovlivnily i americké filmy. Stál u prvního japonského barevného animovaného seriálu *Jungle Emperor*, který byl později vzorem pro *Lvího krále*. Po válce musel být komiks postaven znova od základů, většina autorů se jej snažila tvořit „po starém“ a zachovat „statický pohled kamery“, ale Tezuka usiloval o dynamičnost. K tomu potřeboval více panelů a více prostoru, vydavatelé mu často museli jeho dílo výrazně krátit, i tak se však těšil velkým úspěchům. Největším z nich je *Astro boy*, manga (1952), později jedno z prvních anime (1963–1966) a úplně první, které mělo úspěch i v USA.³⁸

Inspirovaný dílem Tezuky založil Jošihito Tacumi hnutí gekiga – „dramatické obrázky“, prosazující, že manga nemusí být jen komická. V 60. a 70. letech vznikaly sofistikovanější příběhy s detektivní, hororovou nebo historickou zápletkou. Po úspěchu na Olympiádě v Tokiu 1964 kladla sportovní tematika důraz především na sebezdokonalování a až fanatické odhodlání, s nímž může člověk přes různé oběti zvládnout prakticky cokoliv. Gekiga tak položila základy seinen mangy pro dospělé mužské čtenáře. Dívčí manga stála dosud stále na okraji a efekt gekigy ji poznamenal až později. Do této doby se jednalo spíše o monotónní dívčí příběhy mužských autorů, pro které to byl jen odrazový můstek k daleko prestižnějším komiksům pro chlapce. Už na přelomu 50. a 60. let začaly tvořit ženské autorky,

³⁶ KŘIVÁNKOVÁ, Anna. Manga. In: VESELÝ, Karel, Anna KŘIVÁNKOVÁ a Antonín TESÁŘ. *Made in Japan: Eseje o současné japonské popkultuře*. Praha: Labyrint, 2014, str. 43–61. Labyrint fresh eye. ISBN 978-80-87260-63-0.

³⁷ KŘIVÁNKOVÁ, Anna. Manga na počátku 21. století. In: FORET, Martin. *Studia komiksu: možnosti a perspektivy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro Centrum kulturních, mediálních a komunikačních studií při Filozofické fakultě, 2012, str. 143–158. Studia komiksu. ISBN 978-80-244-3327-1.

³⁸ GRAVETT, Paul. The Father Storyteller. In: *Manga: Sixty Years of Japanese Comics*. 3. vydání. New York: Collins Design, 2010, str. 24–37. ISBN 978-1-85-669391-2.

například Hideko Mizuno (narozena 1939) nebo Mačiko Satonaka (narozena 1948). Šódžo manga však byla stále vnímaná jako podřadná a byla i omezována vzhledem k dobovým konvencím, zakazovaly se např. vážné romantické vztahy, což autoři mnohdy obcházeli zasazením příběhu do jiné země než do Japonska. Změna pro dívčí mangu nastala v 70. letech s generací autorek Čtyřicetiletice (Nidžújonengumi – podle 24. roku éry Šówa, 1949, kolem nějž se většina z nich narodila). Patřily mezi ně Moto Hagio, Rjóko Jamagiši či Jumiko Óšima. Tyto autorky přinesly sofistikovanější výtvarné zpracování, vážnější témata i úplně nové subžánry, jako sci-fi, horor, šónen ai (o gayích) nebo šódžo ai (o lesbách). Položily tím základy manze pro dospělé čtenářky nazývané džosei.

V 80. letech byla manga brána už jako součást populární kultury. Tematizovala často problémy běžných lidí spojené s přehnanou japonskou pracovní morálkou. Nejznámější je *Vedoucí Kósaku Šima* (Kačó Šima Kósaku, vychází od 1983) Kenšiho Hirokaneho. Myslí už také na ženy v zaměstnání, pracující často jako oueru (OL – office lady), které však mají nerovné postavení často bez možnosti kariérního růstu.³⁹ Díky vysílání anime v televizi manga dosahuje popularity i ve světě, na přelomu nového tisíciletí nastává obrovský boom s příchodem internetu. Zároveň se jím šíří nelegálně zdarma ve formě scanlations – naskenovaných a následně přeložených stránek (nejčastěji do angličtiny). Potýká se také s úpadkem zájmu o tištěná média obecně, jako ostatní knihy.⁴⁰

V úvodu této kapitoly je manga definována jako japonský komiks. Tato práce tedy automaticky uvažuje o všech japonských komiksech, které vyšly v České republice po roce 2000, jako o manze. Pro mangu jsou typické černobílé stránky a čtení zprava doleva. Má také svůj specifický styl kresby, ale je komplikované ho uchopit jednou definicí, jelikož se liší autor od autora. Častým předsudkem lidí příliš neseznámených s tímto typem komiksu je, že tam všichni mají velké oči (typické spíše pro šódžo mangu), špičaté nosy (převážně ve starších dílech), nebo divoké účesy (objevující se v některých šónenech). Výzkum zahrnuje i komiksy původně

³⁹ KŘIVÁNKOVÁ, Anna. Manga. In: VESELÝ, Karel, Anna KŘIVÁNKOVÁ a Antonín TESÁŘ. *Made in Japan: Eseje o současné japonské popkultuře*. Praha: Labyrint, 2014, str. 43–61. Labyrint fresh eye. ISBN 978-80-87260-63-0.

⁴⁰ KŘIVÁNKOVÁ, Anna. Manga na počátku 21. století. In: FORET, Martin. *Studia komiksu: možnosti a perspektivy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro Centrum kulturních, mediálních a komunikačních studií při Filozofické fakultě, 2012, str. 143–158. Studia komiksu. ISBN 978-80-244-3327-1.

z jiných zemí než z Japonska, pokud vykazují prvky této estetiky. U některých bylo obtížné rozhodnout, zda je do výzkumu zařadit. Pokud se dala dohledat nějaká zmínka, že byly mangou alespoň inspirované, tak byly zahrnuty. Pro mangy z určitých zemí přímo existují pojmy (např. manhwa, manhua, manfra...). Všechny běžnému čtenáři neznámé pojmy použité ve výzkumu budou vysvětleny v následující kapitole.

3 Pojmy spojované s mangou

V závěru předcházející kapitoly byla nastíněna existence některých nejaponských tradic mang. **Manhwa** je korejská manga, vznikající především v Jižní Korei. V České republice se jedná o 4 položky⁴¹, např. série *Deník pána démonů*⁴². **Manhua** označuje čínsky psané komiksy inspirované mangou vytvořené v Číně a na Tchaj-wanu. Do češtiny je přeložený jediný tchajwanský komiks, *Kočí rytíř & soumrak démonů*⁴³. Manhwa se čte standardně zleva, manhua stejně jako manga zprava. Original English-langue manga, zkráceně **OEL**, někdy také **amerimanga**, vyšla původně v angličtině. Tato práce bude pracovat s pojmem OEL, jelikož ne všechna původně anglicky psaná manga vznikla v USA, např. *Noční škola – knihy čaromějek*⁴⁴ jsou dílem rusko-kanadské autorky. Celkově OEL u nás vyšlo 17. **Manfra** nebo **La nouvelle manga** je původně francouzská. Výzkum používá termín manfra, jelikož La nouvelle manga může označovat i umělecké hnutí. Příkladem je *Radiant*⁴⁵, v ČR vyšly manfry 2. Pro švédskou (v ČR 2, např. *Mňau!*⁴⁶), španělskou (v ČR 1, *Coffee Shop*⁴⁷), italskou (v ČR 1, *Shuricat*⁴⁸) ani českou mangu (V ČR 6 včetně 2 sborníků, např. *Gymnázium příšer*⁴⁹) žádný zažitý termín neexistuje. Japonských mang u nás vyšlo do doby psaní této práce, tj. května 2022, 70, z toho 1 je beze slov. Výzkum tedy celkově eviduje 104 položek, resp. 105, pokud zohledníme, že jedna manga u nás vyšla 2×, pokaždé v jiném vydavatelství.

Podle klasického japonského dělení se rozlišují 4 cílové skupiny na základě věku a pohlaví: **šónen** – pro chlapce (v ČR 21, např. *Naruto*⁵⁰), **seinen** – pro

⁴¹ Jedno samostatné dílo je bráno jako jedna položka výzkumu, ať už vyšlo v jednom svazku, nebo se jedná o mnohodílnou sérii. Tato kapitola tedy uvádí počty položek, a ne jednotlivých knih. Tento pojem práce používá proto, že jednotlivé díly série mají občas své vlastní názvy a jako série jsou chápány na základě paratextů a obsahové kontinuity.

⁴² KARA a Chi-hyong YI. *Deník pána démonů*. Praha: Talpress, 2008. ISBN 978-80-7197-300-3.

⁴³ JIE, Jü-tchung. *Kočí rytíř & soumrak démonů*. Jablonné v Podještědí: Mi:Lù, 2021. ISBN 978-80-88262-17-6.

⁴⁴ CHMAKOVA, Svetlana. *Noční škola: knihy čaromějek*. Brno: Zoner Press, 2011. ISBN 978-80-7413-160-8.

⁴⁵ VALENTE, Tony. *Radiant*. Velké Popovice: Zanir, 2020–. ISBN 978-80-907919-0-9.

⁴⁶ BATISTA, Natalia. *Mňau!*. Velké Popovice: Zanir, 2019. ISBN 978-80-907476-3-0.

⁴⁷ DÍAZ, Karla. *Coffee shop*. Brtnice: Zanir, 2019. ISBN 978-80-907476-4-7.

⁴⁸ VACCA, Francesco. *Shuricat: legenda o ninja kočkách*. Brtnice: Zanir, 2020. ISBN 978-80-907476-7-8.

⁴⁹ TESAŘ, Antonín. *Gymnázium příšer*. Ilustroval Jiří TESAŘ. Praha: Kobuta, 2010. ISBN 978-80-904684-2-9.

⁵⁰ KIŠIMOTO, Masaši. *Naruto*. [Praha]: Crew, 2011–. ISBN 978-80-7449-047-7.

muže (v ČR 43, např. *Berserk*⁵¹), **šódžo** – pro dívky (v ČR 17, např. *Polibek katany*⁵²), **džosei** – pro ženy (v ČR 2, např. *Balzamovač*⁵³). Některé převážně nejaponské mangy toto dělení vůbec nepoužívají nebo nezmiňují (v ČR 21, např. vydavatel knihy *Romeo & Julie*⁵⁴ z edice Manga Shakespeare uvádí jako cílovou skupinu čtenáře od 9 let).

V subžánrech nebo tématech figurují pojmy (abecedně) **crossdressing** – převlékání se do oblečení typicky spojeného s opačným pohlavím (např. v *K2: Kill me, Kiss me*⁵⁵), **gore** – naturalistické až přehnané vyobrazení násilí (např. v *Útok titánů*⁵⁶), **isekai** – dosl. jiný svět, subžánr, ve kterém jsou protagonisté přeneseni do jiného světa, často třeba počítačové hry (např. v *Ve službách Nuly*⁵⁷), **maid café** – kavárna, ve které je obsluha v kostýmech služek, především v Japonsku (např. v *Coffee Shop*⁵⁸), **nekomimi** – dosl. kočičí uši, lidé s kočičíma ušima, případně ocasem (např. v *Mňau!*⁵⁹) nebo **šinigami** – dosl. bůh smrti, něco jako v západní kultuře smrtka (např. v *Bleach*⁶⁰). V popisech grafické stránky byl použit termín **SFX** – zvukové efekty vyjádřené citoslovci umístěné v komiksu mimo jeho bubliny (zmínka u mangy *Akira*⁶¹, kde nebyly nahrazeny původní japonské za české, jen k nim byl do čtvercového rámečku vedle dodán překlad).

Zvláštní kategorii tvoří subžánry tematizující homosexuální vztahy. **Šónen ai**, dosl. chlapecká láska, či **BL** z anglického boys' love je subžánr typicky psaný ženami a určený ženským čtenářkám (v ČR např. *Padlý měsíc*⁶²). Pro komiksy psané gayi pro gaye existuje samostatný subžánr, ten se však v ČR nevyskytuje. Dívčí lásku, neboli girls' love tematizuje **šódžo ai**, objevující se ve všech cílových skupinách (v ČR např. *Laura Deanová mě už zase nechala*⁶³). Heterosexuální

⁵¹ MIURA, Kentaró. *Berserk*. Praha: Crew., 2020–. ISBN 978-80-7449-874-9.

⁵² UEDA, Rinko. *Polibek katany*. Brno: Zoner Press, 2011. ISBN 978-80-7413-144-8.

⁵³ MICUKAZU, Mihara. *Balzamovač*. Varšava: Hanami, 2010–. ISBN 978-83-607-4041-5.

⁵⁴ LEONG, Sonia a Richard APPIGNANESI. *Romeo & Julie*. Praha: Albatros, 2009. ISBN 978-80-00-02271-0.

⁵⁵ LEE, Young Yuu. *K2: kill me, kiss me*. Praha: Egmont, 2008–. ISBN 978-80-252-0949-3.

⁵⁶ ISAJAMA, Hadžime. *Útok titánů*. [Praha]: Crew, 2014–. ISBN 978-80-7449-280-8.

⁵⁷ MOČIZUKI, Nana. *Ve službách Nuly*. Brno: Zoner Press, 2010–. ISBN 978-80-7413-103-5.

⁵⁸ DÍAZ, Karla. *Coffee shop*. Brtnice: Zanir, 2019. ISBN 978-80-907476-4-7.

⁵⁹ BATISTA, Natalia. *Mňau!*. Velké Popovice: Zanir, 2019. ISBN 978-80-907476-3-0.

⁶⁰ KUBO, Tite. *Bleach*. [Praha]: Crew, 2012–. ISBN 978-80-7449-124-5.

⁶¹ ÓTOMO, Kacuhiko. *Akira*. Praha: Crew, 2021–. ISBN 978-80-7449-907-4.

⁶² HASUMI, Tói. *Padlý měsíc*. Brno: Zoner Press, 2009. ISBN 978-80-7413-030-4.

⁶³ TAMAKI, Mariko. *Laura Deanová mě už zase nechala*. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-182-8.

sexuální podtext označuje pojem **ečči** (v ČR např. *Crying Freeman – Plačící drak*⁶⁴). Žádná explicitně pornografická manga, ať už s heterosexuálním či homosexuálním párem v ČR narozdíl od zahraničí nevyšla.

Co se týče adaptací mangy, byly použity pojmy (abecedně) **anime** – japonská animovaná tvorba obecně, v užším smyslu animované televizní seriály (z mang vydaných v ČR má 26 vlastní anime už odvysílané nebo alespoň oznámené), **dódžinši** – fanouškovská manga využívající postavy z už existujících děl (zmínka u *Gravitation – Přitažlivost*⁶⁵, kdy autorka vytvořila dódžinši na své vlastní dílo), **lehký román** – light novel, druh japonského románu do 40–50 tisíc slov často doprovázený ilustracemi ve stylu mangy (např. manga *Zdál se mi zase ten stejný sen*⁶⁶ vznikla podle lehkého románu), **ONA** – original net animation, je anime, které je zveřejněno rovnou na internet (např. Netflix takto adaptoval *Cagaster*⁶⁷), **OVA** – original video animation, anime zveřejněné rovnou ve formátu pro domácí video (např. *Dívka ze země venku*⁶⁸), **one-shot** – manga, která má jen jeden svazek (např. *Death Note – Zápisník smrti: Povídky*⁶⁹), a **vizuální román** – visual novel, jednoduchá interaktivní počítačová hra zakládající se na čtení a možnosti ovlivňování příběhu doprovázeného ilustracemi v manga stylu (takto byla adaptována *Amaltea, princezna šermířka*⁷⁰).

Tyto pojmy jsou pro fanoušky pohybující se v komunitě okolo mangy a anime povětšinou dobře známé. Tato kapitola byla tvořena na základě vlastních vědomostí s průběžným ověřením si faktů v největší světové anime databázi myanimelist.net⁷¹, která byla také klíčovým zdrojem pro celý výzkum.

⁶⁴ KOIKE, Kazuo. *Crying Freeman – Plačící drak*. Praha: Crew, 2011–. ISBN 978-80-7449-044-6.

⁶⁵ MURAKAMI, Maki. *Gravitation – Přitažlivost*. Brno: Zoner Press, 2009–. ISBN 978-80-7413-029-8.

⁶⁶ SUMINO, Joru. *Zdál se mi zase ten stejný sen*. Ilustrace Izumi KIRIHARA. Praha: Dobrovský, 2022–. Gate. ISBN 978-80-277-1237-3.

⁶⁷ HAŠIMOTO, Kačó. *Cagaster*. Velké Popovice: Zanir, 2016–. ISBN 978-80-905839-6-2.

⁶⁸ NAGABE. *Dívka ze země Venku: Siúil, a Rún*. Praha: Dobrovský, 2022–. Gate. ISBN 978-80-277-1144-4.

⁶⁹ ÓBA, Cugumi. *Death note: Zápisník smrti: povídky*. Ilustroval Takeši OBATA. [Praha]: Crew, 2021. ISBN 978-80-7679-067-4.

⁷⁰ BATISTA, Natalia. *Amaltea: princezna šermířka*. Brtnice: Zanir, 2018. ISBN 978-80-906765-2-7.

⁷¹ *MyAnimeList* [online]. [cit. 2022-06-08]. Dostupné z: <https://myanimelist.net/>

4 Metodologie výzkumu

Data dostupná především z internetových databází byla excerpována do tabulky v Excelu celkově v 25 kategoriích u každé položky. Zkoumané kategorie byly: Název v češtině; Název v originále (popř. česká transkripce názvu); Název v angličtině; Autor; Ilustrátor, pokud se liší od autora; Jazyk originálu; Překladatel; Vydavatelství, ve kterém položka vyšla v ČR; Rok vydání v originále; Rok vydání u nás; Počet dílů v originále; Počet dílů vydaných u nás; Formát; Počet stran 1. dílu položky vydaného u nás; Čtení zleva nebo zprava; Barevnost; Atypické prvky grafiky; Adaptace díla a jejich roky, Přítomnost reklamy v knihách; Subžánr; Cílová skupina; Téma a motivy; Dostupnost, Cena v Kč a Náklad.

Všechny položky byly nejprve vyhledány v Databázi knih⁷² (online katalog Národní knihovny⁷³ některé tituly vůbec neobsahoval, např. *Knihla větru*⁷⁴), následně byla data ověřena a rozšířena o informace z MyAnimeList⁷⁵, který byl hlavním zdrojem především pro japonské mangy. Některé nejaponské mangy neobsahoval (např. *Noční škola – knihy čaromějek*⁷⁶), pro ty posloužil největší světový web pro čtenáře Goodreads⁷⁷. V případě, že titul nebyl dohledatelný ani na jedné z těchto dvou mezinárodních databází, sloužil pro získání dodatečných informací web vydavatele (např. u *Kočičí rytíř & soumrak démonů*⁷⁸).

Kromě originálního názvu se bral v potaz i anglický, především pro porovnání, kdy měl vliv na českou verzi překladu. Tento případ je patrný např. u série *Útok titánů*⁷⁹, v originále 進撃の巨人, českou transkripcí šingeki no kjódžin. Anglický název je Attack on Titan, kdežto originál může doslova znamenat buď útok obra/obřů, nebo také útočný obr/obři (japonština nerozlišuje množné číslo). Pravděpodobně z důvodu, že fanoušci často tuto sérii znají z anglického překladu, bylo zvoleno slovo titán namísto obr.

⁷² Databáze knih [online]. [cit. 2022-06-15]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/>

⁷³ Databáze Národní knihovny ČR [online]. [cit. 2022-06-15]. Dostupné z: <https://aleph.nkp.cz/>

⁷⁴ FURUJAMA, Kan. Ilustroval Džiró TANIGUČI. *Knihla větru*. Varšava: Hanami, 2010. ISBN 978-83-60740-42-2.

⁷⁵ MyAnimeList [online]. [cit. 2022-06-15]. Dostupné z: <https://myanimelist.net/>

⁷⁶ CHMAKOVA, Svetlana. *Noční škola: knihy čaromějek*. Brno: Zoner Press, 2011. ISBN 978-80-7413-160-8.

⁷⁷ Goodreads [online]. [cit. 2022-06-15]. Dostupné z: <https://www.goodreads.com/>

⁷⁸ JIE, Jü-tchung. *Kočičí rytíř & soumrak démonů*. Jablonné v Podještědí: Mi:Lù, 2021. ISBN 978-80-88262-17-6.

⁷⁹ ISAJAMA, Hadžime. *Útok titánů*. [Praha]: Crew, 2014–. ISBN 978-80-7449-280-8.

Ve většině případů byl autor zároveň ilustrátorem daného díla, konkrétně u 63 položek. Všechna jména japonských autorů i japonské pojmy a názvy v této práci jsou uváděny v české transkripci. Překladatel byl sledován z důvodu hypotézy, že nejvíce činnou překladatelkou mangy v České republice je Anna Křivánková, která se následně potvrdila. Pokud jedna manga vyšla ve více českých nakladatelstvích, jsou zmíněna všechna (pouze *Spirála* od vydavatelství Zoner Press⁸⁰ a Crew⁸¹). Počet dílů vydaných u nás je aktuální vzhledem k době provádění výzkumu, tedy konci března – začátku června 2022. Formát je uváděn z webu vydavatele. Jestli se uvedený komiks čte zprava nebo zleva, bylo posuzováno na základě ukázek z webu vydavatele, recenzí nebo webových antikvariátů, stejně tak barevnost stran, pokud nebyl dostupný popis. Atypické prvky grafiky nebyly zaznamenávány dle žádných exaktních kritérií, cílem bylo spíše vyhledat zajímavosti. K dohledání adaptací sloužily opět výše zmíněné mezinárodní databáze. Kategorie přítomnosti reklamy byla excerpována pouze u menšího vzorku publikací, které bylo možné prostudovat fyzicky. Proto tato kategorie nebude statisticky vyhodnocována, ale poslouží pouze pro dílčí doplnění představy. Subžánr a cílová skupina byly určeny opět z databází. Témata a motivy byly vyhodnoceny na základě anotace vydavatele. Nejednalo se o předem určené kategorie, cílem bylo najít podobnosti a spojitosti napříč česky vydanými mangami. Dostupnost se zkoumala v internetových obchodech, důležitým nástrojem rovněž k zjištění cenového rozpětí byl srovnávač *Heureka*⁸². Poslední kategorie, náklad, nebude také příliš zohledněna z důvodu nedostatečného množství dostupných dat. Aspoň nějaké veřejně dostupné informace jsou k dispozici pouze u přibližně 12 % všech položek.

Výběr položek byl problematický z hlediska určení, co všechno se dá považovat za mangu. Sporné byly tituly *Scott Pilgrim*⁸³, *Diplomovaní hrdinové*⁸⁴, *Bájně království*⁸⁵, *Shuricat*⁸⁶, *Laura Deanová mě už zase nechala*⁸⁷, *Strašáci*⁸⁸ nebo

⁸⁰ ITÓ, Džundži. *Spirála*. Brno: Zoner Press, 2010–. ISBN 978-80-7413-098-4.

⁸¹ ITÓ, Džundži. *Spirála*. [Praha]: Crew., 2021. ISBN 978-80-7449-910-4.

⁸² *Heureka* [online]. [cit. 2022-06-15]. Dostupné z: <https://www.heureka.cz/>

⁸³ O'MALLEY, Bryan Lee. *Scott Pilgrim*. Praha: BB/art, 2010–. ISBN 978-80-7381-830-2.

⁸⁴ HSU, Ben. *Diplomovaní hrdinové*. Ilustrovala Elaine TIPPING. Brtnice: Zanir, 2015–. ISBN 978-80-905839-2-4.

⁸⁵ CHAN, Queenie. *Bájně království*. Velké Popovice: Zanir, 2017–. ISBN 978-80-906765-3-4.

⁸⁶ VACCA, Francesco. *Shuricat: legenda o ninja kočkách*. Ilustrovala Sara ROSSI. Brtnice: Zanir, 2020. ISBN 978-80-907476-7-8.

⁸⁷ TAMAKI, Mariko. *Laura Deanová mě už zase nechala*. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-182-8.

*Putování s dinosaury*⁸⁹. Tyto tituly byly posuzovány individuálně podle estetiky a národnosti autorů a dalších faktorů – do jaké edice nakladatel titul zařadil, jak ho popsal, případně jestli se o něm psalo jako o přinejmenším „inspirovaném mangou“ na některé ze zmíněných databází. Periodika o manze a anime, jako např. fanziny *Fujoshi*⁹⁰ (v české transkripci Fudžoši), *Mangazín*⁹¹, *Playbišík*⁹² či *Dódžin*⁹³ zařazeny nebyly. Lehké romány od vydavatelství Crew nebyly brány jako samostatné položky, ale byly uvedeny v adaptacích, pokud souvisely s nějakou česky vydanou mangou (např. adaptace mangy *Tokijský ghúl*⁹⁴ – *Minulost*⁹⁵, *Dny*⁹⁶ a *Prázdnota*⁹⁷). Mangy, u nichž Crew oznámila, že je má v plánu vydat, teprve na letošním Animefestu (největší akce pro fanoušky mangy a anime v ČR, 20.–22. 5. 2022 Výstaviště Brno) už nebyly vyhodnoceny, jelikož nejsou zatím ani v edičním plánu. Nový český vydavatel na trhu s mangou, GATE, spadající pod Knihy Dobrovský, některé své plánované tituly oznámil s datem vydání spadajícím do období, ve kterém vznikl výzkum, tyto tituly jsou tudíž zahrnuty (již je možné potvrdit, že skutečně vyšly). Vyhledávání titulů pro výzkum probíhalo na základě znalosti vydavatelů, kteří se tomuto typu produkce věnují, a sepsání veškerých jejich mang nebo vyhledávání hesla manga v českých databázích knih a knižních e-shopech. Připouští se tedy možnost, že seznam není zcela kompletní, obsahuje však jistě většinu produkce, a tvoří tak dostatečně reprezentativní vzorek pro výzkum. Pro případný hlubší výzkum bude seznam položek znova revidován a rozšířen o chybějící tituly.

⁸⁸ SALVIA, Mathieu. *Strašáci*. Ilustroval DJET. Velké Popovice: Zanir, 2020. ISBN 978-80-907919-1-6.

⁸⁹ KIŠI, Daimuró. *Putování s dinosaury*. Brtnice: Zanir, 2019. ISBN 978-80-907476-0-9.

⁹⁰ *Fujoshi*. Hluk: [Eva Skopalová], 2016–. ISSN 2533-4344.

⁹¹ *Mangazín*. Praha: Kobuta, 2010–. Dostupné také z: <http://www.kobuta.cz/fanziny/mangazin>

⁹² *Playbišík*. Praha: Kobuta, 2005–. Dostupné také z: <http://www.kobuta.cz/fanziny/playbisik>

⁹³ *Dódžin*. Praha: Kobuta, 2014–. Dostupné také z: <http://www.kobuta.cz/fanziny/dodzin>

⁹⁴ IŠIDA, Sui. *Tokijský ghúl*. [Praha]: Crew, 2016–. ISBN 978-80-7449-391-1.

⁹⁵ TOWADA, Šin. *Tokijský ghúl – Minulost*. [Praha]: Crew, 2022. ISBN 978-80-7679-103-9.

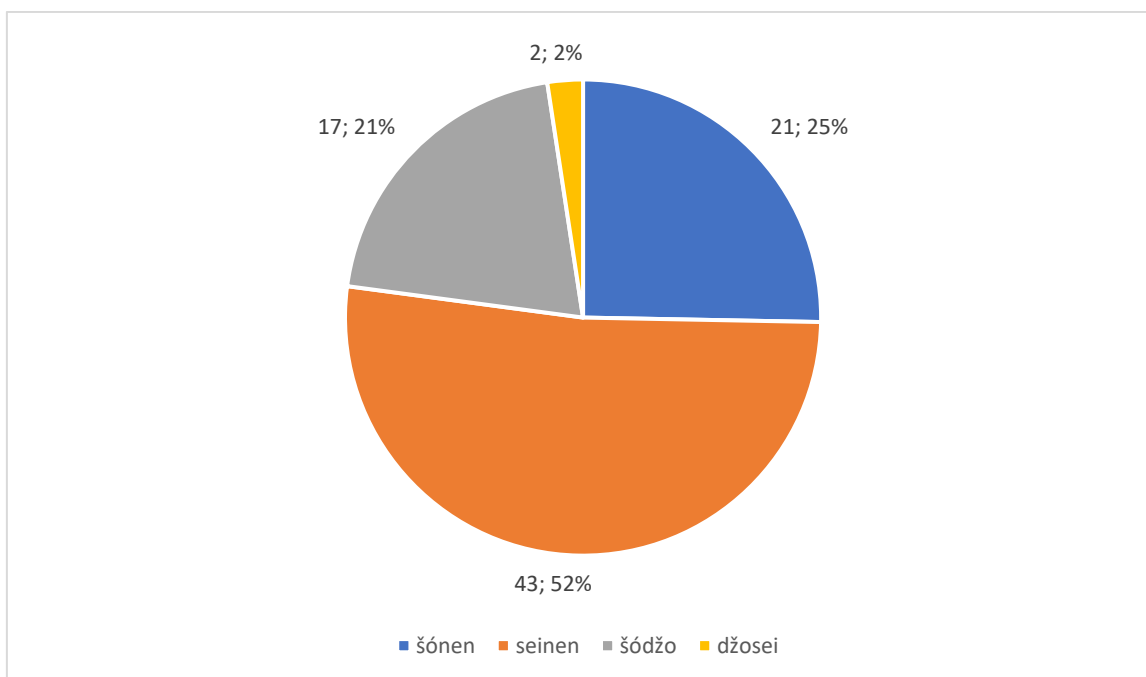
⁹⁶ TOWADA, Šin. *Tokijský ghúl – Dny*. [Praha]: Crew, 2019. ISBN 978-80-7449-698-1.

⁹⁷ TOWADA, Šin. *Tokijský ghúl – Prázdnota*. [Praha]: Crew, 2021. ISBN 978-80-7449-900-5.

5 Výsledky výzkumu

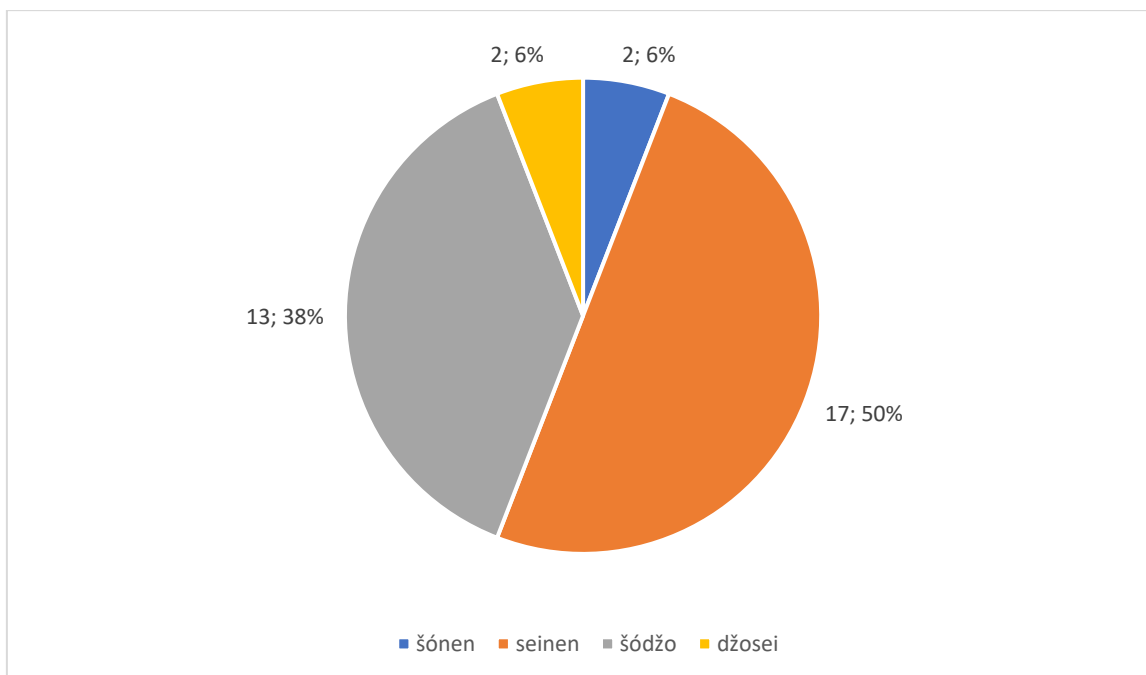
5.1 Cílová skupina

Jako první bude rozebráno tvrzení z kapitoly shrnující stav současného českého bádání o manze – výrok, že šódžo je nejčastější cílová skupina u nás, který jsem označila za nepravdivý. V kapitole vysvětlující pojmy byla uvedena data o počtu položek v České republice dle jednotlivých cílových skupin. Ta jsou vizualizována v následujícím grafu:

Graf 1 cílové skupiny

Ne u všech mang se dá dohledat zařazení do těchto skupin, některé používají jiné dělení (viz kapitola Pojmy spojované s mangou). Šódžo je druhá nejméně zastoupená skupina, drtivou většinu na našem trhu má seinen. Když vezmeme v potaz, že příspěvek ve sborníku s tímto výrokem je z roku 2012 a budeme tudíž počítat jen položky vydané do tohoto roku, graf by vypadal následovně:

Graf 2 cílové skupiny do roku 2012

Toto tvrzení tedy nebylo pravdivé ani ve své době. Nejčastější cílovou skupinou v České republice byl a je seinen, ne šónen, jak jsem se původně domnívala.

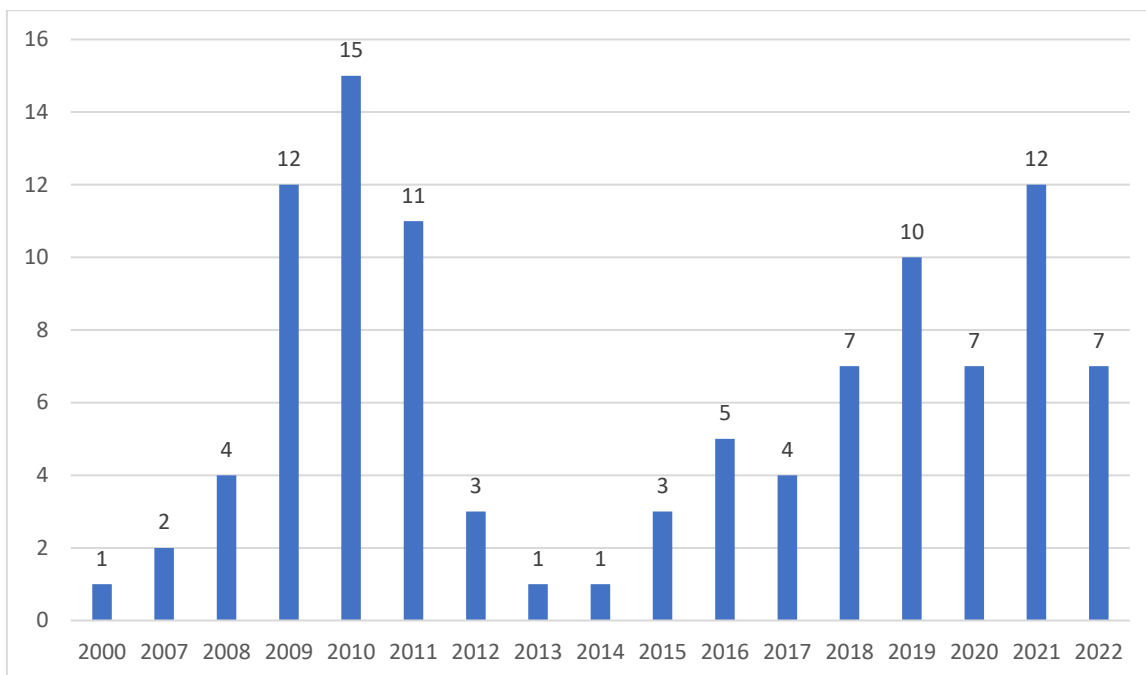
5.2 Vydavatelé a počty jejich položek

Jak již bylo zmíněno, výzkum celkově pracuje se 105 položkami, z čehož jedna vyšla ve dvou vydavatelstvích. Úplně první manga vydaná v ČR je *Gon*⁹⁸ z roku 2000. Animovaný seriál *Včelka Mája* (みつばちマーヤの冒険, Micubači Mája no bóken, dosl. Dobrodružství včely Máji) z poloviny 70. let 20. století vznikl podle dětské knížky německého spisovatele⁹⁹ z roku 1912. Je u nás v současnosti známá se svou grafickou podobou z japonského seriálu, který však není adaptací mangy, komiks podle tohoto seriálu vznikl na Západě, navíc tato práce se zabývá až vydáváním mangy po roce 2000, tento komiks tedy do výzkumu nezařazuje. Mezi rokem vydání první mangy a začátkem vydávání ostatních následuje sedmiletá prodleva, další dohledaná položka je série *Deník pána démonů*¹⁰⁰ z roku 2007. Poté už se nové položky objevovaly každý rok.

⁹⁸ TANAKA, Masaši. *Gon*. Praha: Calibre Publishing, 2000. ISBN 80-86482-03-0.

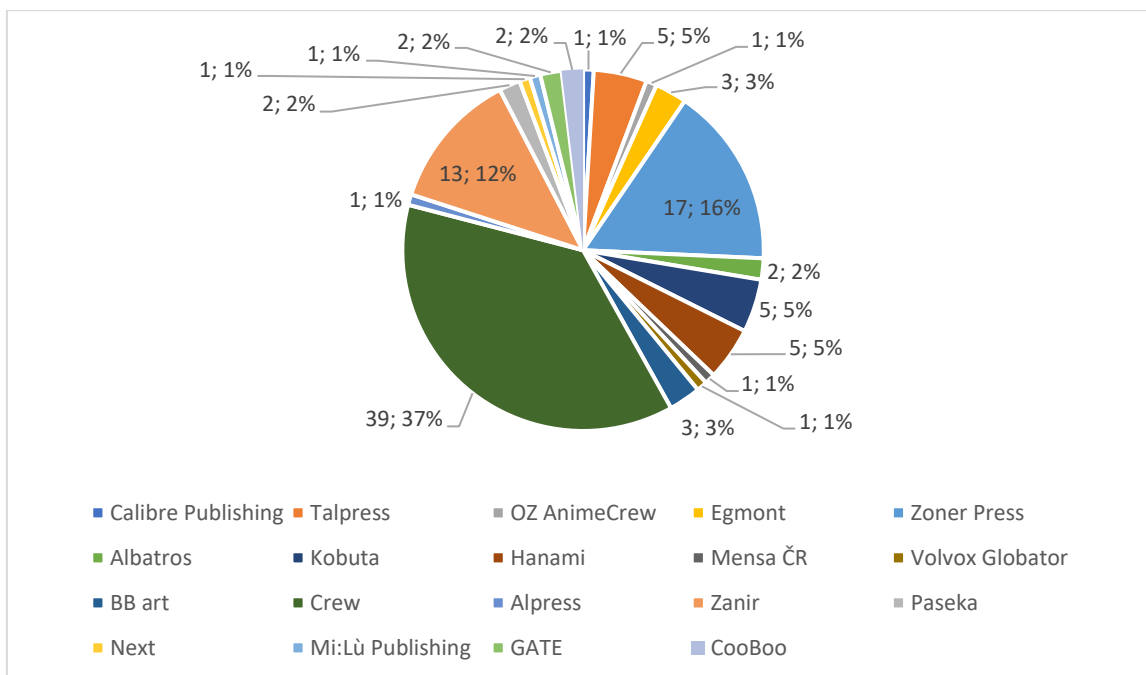
⁹⁹ Maya the Bee (TV) [Trivia]. *Anime News Network* [online]. [cit. 2022-06-17]. Dostupné z: <https://www.animenewsnetwork.com/encyclopedia/anime.php?id=1415&page=22>

¹⁰⁰ KARA a YI, Chi-hyong. *Deník pána démonů*. Praha: Talpress, 2007–. ISBN 978-80-7197-300-3.

Graf 3 počet nových položek v jednotlivých letech

Nejvíce jich bylo v roce 2010, kdy vyšlo mnoho jednodílných mang (9 z celkových 15). Naopak nejnižší počet můžeme pozorovat v prvních letech pravděpodobně z důvodu, že vydavatelé teprve testovali odezvu trhu, a potom v letech 2013 a 2014, kdy svou činnost ukončila sekce vydavatelství Zoner Press s názvem Manga Zoner, tehdejší nejvýznamnější český vydavatel mangy (se 17 položkami do svého zániku v roce 2014 vydal nejvíce ze všech vydavatelů k danému roku, hned za ním následovali Talpress a polské Hanami, tisknouce i české jazykové mutace, každý s 5 položkami). Jak po roce 2014, tak i od samotného počátku vydávání mangy v ČR po současnost si celkové prvenství drží jednoznačně Crew, s 39 položkami pokrývá 37 % veškeré produkce.

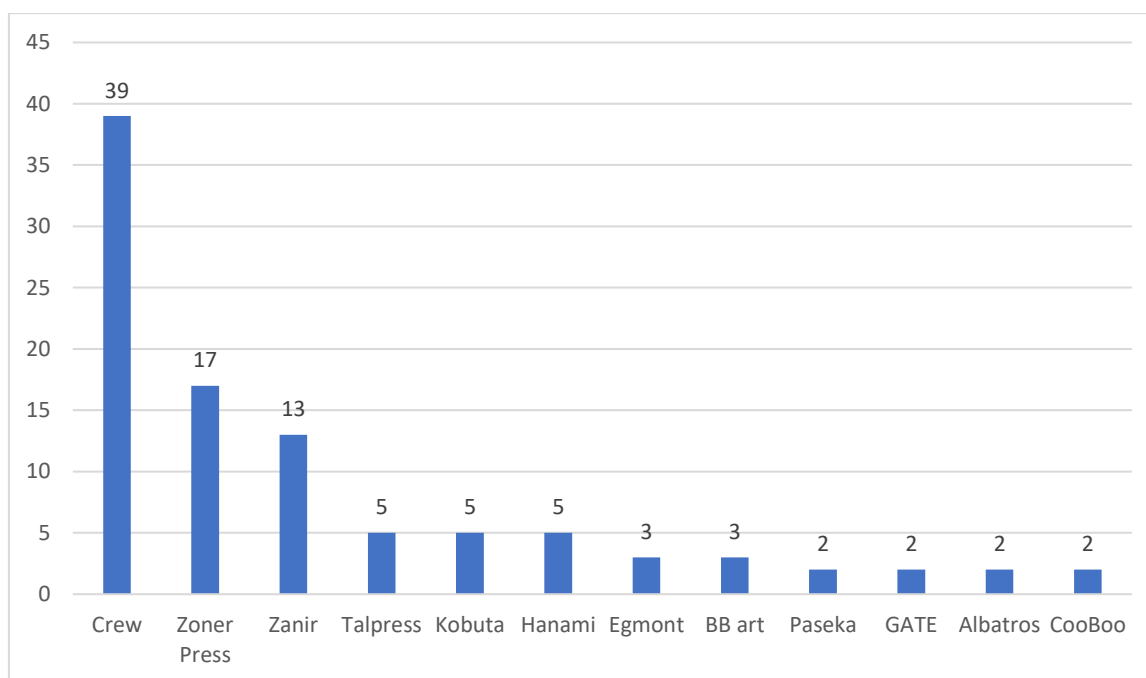
Graf 4 počet položek jednotlivých nakladatelství

Crew se také pouští do vydávání dlouhých sérií (např. *Naruto*¹⁰¹ aktuálně s 55 díly) nebo do starších klasických mang pro opravdové „fajnšmekry“ (např. *Zpráva pro Adolfa*¹⁰² od „otce mangy“ Osamua Tezuky). Že se dané série ujme Crew, znamená prakticky záruku, že bude dovydávána do konce (všechny jejich série jsou buď dokončeny, nebo stále vychází, jen *Bleach*¹⁰³ byl jednu dobu pozastaven a posléze zase obnoven). Ostatní vydavatelé si v porovnání s ní vedou takto (seřazeno sestupně):

¹⁰¹ KIŠIMOTO, Masaši. *Naruto*. [Praha]: Crew, 2011–. ISBN 978-80-7449-047-7.

¹⁰² TEZUKA, Osamu. *Zpráva pro Adolfa*. [Praha]: Crew, 2019. ISBN 978-80-7449-760-5.

¹⁰³ KUBO, Tite. *Bleach*. [Praha]: Crew, 2012–. ISBN 978-80-7449-124-5.

Graf 5 počet vydaných položek jednotlivých nakladatelů

Společnosti nezaznamenané v grafu (Calibre Publishing, OZ AnimeCrew, Mensa ČR, Volvox Globator, Alpress, Next a Mi:Lù Publishing) vydaly každá jen jednu položku. Některé však přinesly zajímavé tituly. Již zmiňovaná jediná česky vydaná manhwa *Kočičí rytíř & soumrak démonů*¹⁰⁴ od Calibre Publishing nevyšla ani v angličtině. Takovýchto položek, které nevyšly v anglickém překladu, ale v českém ano, je celkem 6. Volvox Globator vydal kuriozní titul *Manga Ježíš*¹⁰⁵, který ovšem není jediná náboženská manga v ČR, druhou je *Manga mesiáš*¹⁰⁶ od Next. Podle příběhu Lisi Harrisonové (autorka populární série *Monster High*¹⁰⁷, podle které vznikl kreslený seriál, panenky atd.) vznikla ve spolupráci s ilustrátorkou Yishan Li manga *Dívčí parta*¹⁰⁸, vydaná v Alpress. Dalšími mangami vydanými podle knižní předlohy jsou např. tituly ze série Manga Shakespeare (*Romeo & Julie*¹⁰⁹, *Richard III.*¹¹⁰,

¹⁰⁴ JIE, Jü-tchung. *Kočičí rytíř & soumrak démonů*. Jablonné v Podještědí: Mi:Lù, 2021. ISBN 978-80-88262-17-6.

¹⁰⁵ SIKU. *Manga Ježíš*. Praha: Volvox Globator, 2010. ISBN 978-80-7207-796-0.

¹⁰⁶ KUMAI, Hidenori. *Manga Mesiáš*. Ilustrace Kozumi ŠINOZAWA. [Místo vydání není známé]: Next, 2018. ISBN 978-1-942792-16-1.

¹⁰⁷ HARRISON, Lisi. *Monster High*. Praha: Cooboo, 2011–. ISBN 978-80-7447-086-8.

¹⁰⁸ HARRISON, Lisi a Yishan LI. *Dívčí parta*. Frýdek-Místek: Alpress, 2011. ISBN 978-80-7362-976-2.

¹⁰⁹ LEONG, Sonia a Richard APPIGNANESI. *Romeo & Julie*. Praha: Albatros, 2009. ISBN 978-80-00-02271-0.

¹¹⁰ WARREN, Patrick a Richard APPIGNANESI. *Richard III.* Praha: Albatros, 2009. ISBN 978-80-00-02332-8.

*Hamlet*¹¹¹, *Sen noci svatojánské*¹¹², první dva tituly od vydavatelství Albatros, druhé dva od vydavatelství Coobook).

5.3 Názvy, autoři a překladatelé

Byla už zmíněna manga, jejíž český název byl ovlivněn anglickým. Další takové byly *Kannonina ruka*¹¹³ (v originále バース, básu, dosl. narození – z anglického slova birth, v angličtině Arm of Kannon), *Bojový anděl Alita*¹¹⁴ (v originále 銃夢, ganmu, dosl. sen o zbrani, v angličtině Battle Angel Alita), *Zpráva pro Adolfa*¹¹⁵ (アドルフに告ぐ, Adorufu ni cugu, dosl. řekni to Adolfovi, v angličtině Message to Adolf), *Zabiják démonů*¹¹⁶ (鬼滅の刃, kimecu no jaiba, dosl. čepel destrukce démonů, v angličtině Demon Slayer), *Němý hlas*¹¹⁷ (聲の形, koe no katači, dosl. tvar hlasu, v angličtině A Silent Voice). Naopak japonským názvem odlišujícím se od anglického překladu byly ovlivněny *Knih větru*¹¹⁸ (風の抄, kaze no šó, dosl. výběr z větru, anglicky Samurai Legend), *Ateliér špičatých klobouků*¹¹⁹ (とんがり帽子のアトリエ, tongari bóši no aterie, dosl. ateliér špičatých klobouků, anglicky Witch Hat Atelier). Jiný název než originální nebo anglický dostaly *Polibek katany*¹²⁰ (月の吐息愛の傷, cuki no toiki ai no kizu, dosl. rána lásky měsíčního dechu, anglicky Tail of the Moon Prequel: The Other Hanzo[u]), *Libání zakázáno*¹²¹ (Kiss me ホスト組, Kiss me hosuto gumi, odpovídající anglickému překladu Kiss Me Host Club), *Ryby – Útok z hlubin*¹²² (ギョ うごめく不気味, gjo: ugomeku bukimi, odpovídající anglickému Gyo: The Death-Stench Creeps), *Balónky oběšenců*

¹¹¹ VIECELI, Emma a Richard APPIGNANESI. *Hamlet*. Praha: Coobook, 2010. ISBN 978-80-7447-024-0.

¹¹² BROWN, Kate a Richard APPIGNANESI. *Sen noci svatojánské*. Praha: Coobook, 2010. ISBN 978-80-7447-025-7.

¹¹³ JAMAGUČI, Masakazu. *Kannonina ruka*. Praha: Talpress, 2015. ISBN 978-80-7197-385-0.

¹¹⁴ KIŠIRO, Jukito. *Bojový anděl Alita*. [Praha]: Crew, 2017. ISBN 978-80-7449-495-6.

¹¹⁵ TEZUKA, Osamu. *Zpráva pro Adolfa*. [Praha]: Crew, 2019. ISBN 978-80-7449-760-5.

¹¹⁶ GOTÓGE, Kojoharu. *Zabiják démonů*. [Praha]: Crew, 2021–. ISBN 978-80-7449-969-2.

¹¹⁷ ÓIMA, Jošitoki. *Němý hlas*. [Praha]: Crew, 2021–. ISBN 978-80-7679-030-8.

¹¹⁸ FURUJAMA, Kan. Ilustroval Džiró TANIGUČI. *Knih větru*. Varšava: Hanami, 2010. ISBN 978-83-60740-42-2.

¹¹⁹ ŠIRAHAMA, Kamome. *Ateliér špičatých klobouků*. [Praha]: Crew, 2020–. ISBN 978-80-7449-899-2.

¹²⁰ UEDA, Rinko. *Polibek katany*. Brno: Zoner Press, 2011. ISBN 978-80-7413-144-8.

¹²¹ JUKI, Nači. *Libání zakázáno*. Brno: Zoner Press, 2012–. ISBN 978-80-7413-185-1.

¹²² ITÓ, Džundži. *Ryby – Útok z hlubin*. [Praha]: Crew, 2017. ISBN 978-80-7449-438-3.

a další hororové příběhy¹²³ (伊藤潤二自選傑作集, Itó Džundži džisen kessakušú, dosl. samostatně vybraná kolekce mistrovských děl Džundžiho Itóa, anglicky Shiver: Selected Stories), *To bylo tvé jméno*.¹²⁴ (君の名は。 , kimi no na wa, dosl. tvé jméno, anglicky Your name), *Death Note – Zápisník smrti: Povídky*¹²⁵ (DEATH NOTE 特別読切, death note tokubecu jomiki, dosl. death note speciální one-shot, anglicky Death Note: Special One-Shot), *Dívka ze země venku*¹²⁶ (とつづくの少女, tocukuni no šódžo, dosl. cizí dívka, anglicky The Girl From the Other Side: Siúil, a Rún). U většiny titulů je tedy ve všech třech jazycích použit název se stejným významem, pokud tomu tak není, jde v češtině nejčastěji o originální český název, který však pouze mírně posouvá původní význam názvu předlohy.

Opakující se autoři napříč položkami jsou William Shakespeare a Richard Appignanesi (4×, díky už zmiňované edici Manga Shakespeare), autor české mangy Antonín Tesař (3×, *Gymnázium příšer*¹²⁷, *Versus*¹²⁸, *Tisíc masek*¹²⁹), Kan Furujama (2×, *Knih větru*¹³⁰, *Nebeský orel*¹³¹), Inio Asano (2×, *Město světél*¹³², *Solanin*¹³³), autor hororů Džundži Itó (4×, když se počítá *Spirála*¹³⁴¹³⁵, která vyšla u dvou českých vydavatelů, *Balónky oběšenců a další hororové příběhy*¹³⁶ a *Ryby – Útok z hlubin*¹³⁷), autor série *Death Note – Zápisník smrti*¹³⁸ Cugumi Óba (2× díky jeho adaptaci *Death*

¹²³ ITÓ, Džundži. *Balónky oběšenců a další hororové příběhy*. [Praha]: Crew, 2019. ISBN 978-80-7449-735-3.

¹²⁴ ŠINKAI, Makoto. *To bylo tvé jméno*. Ilustroval Ranmaru KOTONE. V Praze: Egmont, 2019–. ISBN 978-80-252-4663-4.

¹²⁵ ÓBA, Cugumi. *Death note: Zápisník smrti : povídky*. Ilustroval Takeši OBATA. [Praha]: Crew, 2021. ISBN 978-80-7679-067-4.

¹²⁶ NAGABE. *Dívka ze země Venku: Siúil, a Rún*. Praha: Dobrovský, 2022–. Gate. ISBN 978-80-277-1144-4.

¹²⁷ TESARĚ, Antonín. *Gymnázium příšer*. Ilustroval Jiří TESARĚ. Praha: Kobuta, 2010. ISBN 978-80-904684-2-9.

¹²⁸ TESARĚ, Antonín. *Versus*. Ilustroval Jiří TESARĚ. Praha: Kobuta, 2012. ISBN 978-80-904985-2-5.

¹²⁹ TESARĚ, Antonín. *Tisíc masek*. Ilustroval Jiří TESARĚ. Praha: Kobuta, 2016. ISBN 978-80-904985-7-0.

¹³⁰ FURUJAMA, Kan. Ilustroval Džiró TANIGUČI. *Knih větru*. Varšava: Hanami, 2010. ISBN 978-83-60740-42-2.

¹³¹ FURUJAMA, Kan. Ilustroval Džiró TANIGUČI. *Nebeský orel*. Varšava: Hanami, 2010. ISBN 978-83-60740-54-5.

¹³² ASANO, Inio. *Město světél*. Varšava: Hanami, 2010. ISBN 978-83-60740-57-6.

¹³³ ASANO, Inio. *Solanin*. Praha: Egmont, 2022–. ISBN 978-80-252-5089-1.

¹³⁴ ITÓ, Džundži. *Spirála*. Brno: Zoner Press, 2010–. ISBN 978-80-7413-098-4.

¹³⁵ ITÓ, Džundži. *Spirála*. [Praha]: Crew., 2021. ISBN 978-80-7449-910-4.

¹³⁶ ITÓ, Džundži. *Balónky oběšenců a další hororové příběhy*. [Praha]: Crew, 2019. ISBN 978-80-7449-735-3.

¹³⁷ ITÓ, Džundži. *Ryby – Útok z hlubin*. [Praha]: Crew, 2017. ISBN 978-80-7449-438-3.

¹³⁸ ÓBA, Cugumi. *Death note – Zápisník smrti*. Ilustroval Takeši OBATA. [Praha]: Crew, 2011–. ISBN 978-80-7449-048-4.

Note – *Zápisník smrti: Povídky*¹³⁹), Sui Išida (2×, *Tokijský ghúl*¹⁴⁰ a navazující série *Tokijský ghúl:re*¹⁴¹), autorka OEL mangy Natalia Batista (2×, *Amaltea, princezna šermířka*¹⁴², *Mňau!*¹⁴³) a Masasumi Kakizaki (2×, *Green Blood – Zelená krev*¹⁴⁴, *Skryš*¹⁴⁵). U 63 položek je autor zároveň i ilustrátorem daného díla, u českých mang u žádné, pokud nepočítáme sborníky, u kterých se tento fakt liší příběh od příběhu. Pokud se ilustrátor od autora liší, u položek se opakují jména Kara – korejské ilustrátorské duo skládající se z Kim Yoon-Gyeong a Jeong Eun-Sook (2×, *Legenda*¹⁴⁶, *Deník pána démonů*¹⁴⁷), Jiří Tesař – ilustrátor českých mang svého bratra Antonína Tesaře (viz opakující se autoři), Džiró Taniguči – ilustrátor mang Kana Furujamy (viz opakující se autoři) a Takeši Obata – ilustrátor mang Cugumiho Óby (viz opakující se autoři). Zajímavostí je *Shuricat*¹⁴⁸, jenž má kromě ilustrátorky Sary Rossi navíc i koloristku Federicu Brotto. Můžeme pozorovat, že je typické pro autora spolupracovat s jedním ilustrátorem na více dílech.

Jazyky, ze kterých byly pořízeny překlady, byly uvedeny již v kapitole vysvětlující pojmy. Počtem 70 na našem trhu jasně dominuje japonská manga, za ní je OEL se 17 položkami. U české mangy výzkum eviduje 6 položek, tedy necelých 6 %. Většina mangy na českém trhu je tudíž překladová. Anna Křivánková přeložila 21 % veškeré česky vydané mangy. Žádný jiný český překladatel mangy nedosahuje ani poloviny její produktivity. Z grafu číslo 4 bylo vynecháno celkem 26 překladatelů, kteří přeložili každý jen jednu položku, jmenovitě Dana Krejčová, Ondřej Zátka, Blanka Ferklová, Zdeněk Hrdlička, Martina Černáková, Kateřina Garajová, Klára Břeňová, Jitka Jeníková, Jana Šimonová, Jana Hřčková, Milan Žáček, Lenka Faltejsková, Anna Školníková, Lenka Křížová, Eliška Vytlačilová, Ľudovít Plata, Jan Adamčák, Michal Prokop, Barbara Niemiec, Tomáš Jurkovič,

¹³⁹ ÓBA, Cugumi. *Death note: Zápisník smrti: povídky*. Ilustroval Takeši OBATA. [Praha]: Crew, 2021. ISBN 978-80-7679-067-4.

¹⁴⁰ IŠIDA, Sui. *Tokijský ghúl*. [Praha]: Crew, 2016–. ISBN 978-80-7449-391-1.

¹⁴¹ IŠIDA, Sui. *Tokijský ghúl:re*. [Praha]: Crew, 2019–. ISBN 978-80-7449-716-2.

¹⁴² BATISTA, Natalia. *Amaltea: princezna šermířka*. Brtnice: Zanir, 2018. ISBN 978-80-906765-2-7.

¹⁴³ BATISTA, Natalia. *Mňau!*. Velké Popovice: Zanir, 2019. ISBN 978-80-907476-3-0.

¹⁴⁴ KAKIZAKI, Masasumi. *Green blood – Zelená krev*. [Praha]: Crew, 2020–. ISBN 978-80-7449-839-8.

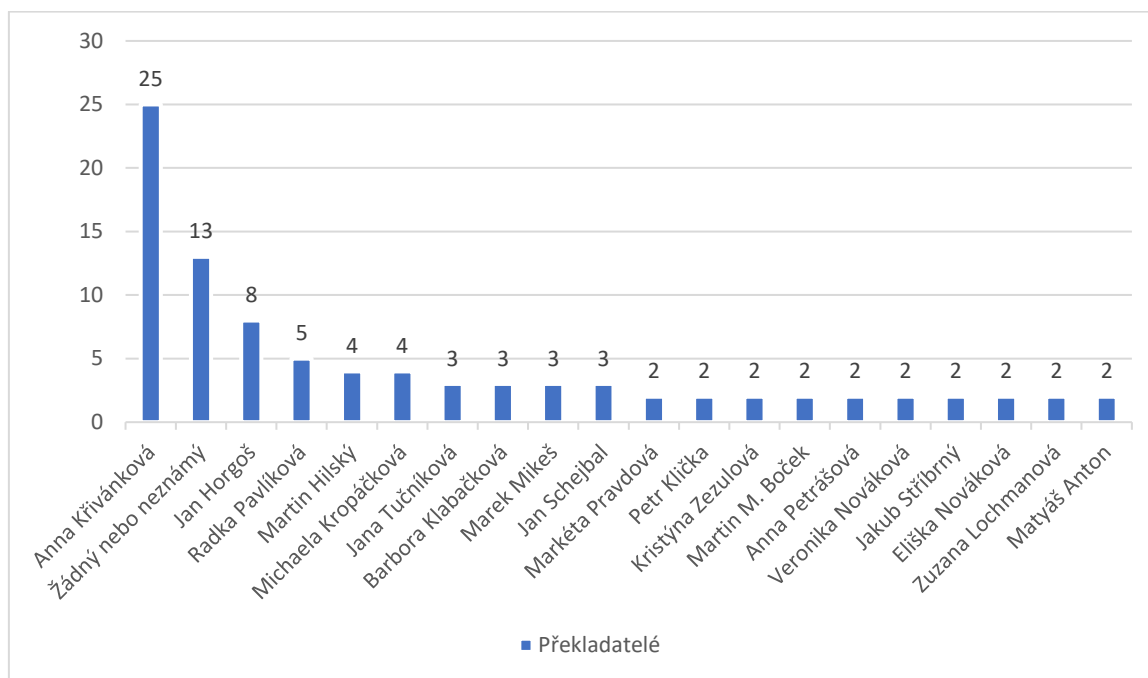
¹⁴⁵ KAKIZAKI, Masasumi. *Skryš*. [Praha]: Crew, 2018. ISBN 978-80-7449-590-8.

¹⁴⁶ KARA a WOO, SooJung. *Legenda*. Praha: Talpress, 2009–. ISBN 978-80-7197-359-1.

¹⁴⁷ KARA a Chi-hyong YI. *Deník pána démonů*. Praha: Talpress, 2008. ISBN 978-80-7197-300-3.

¹⁴⁸ VACCA, Francesco. *Shuricat: legenda o ninja kočkách*. Ilustrovala Sara ROSSI. Brtnice: Zanir, 2020. ISBN 978-80-907476-7-8.

Boris Latýn, Kristýna Metličková, František Reismüller, Lenka Bukovská, Petr Kabelka a Eliška Kabelková Vítová.

Graf 6 překladatelé

Anna Křivánková vytvořila většinu svých překladů pro vydavatelství Crew, ale překládala i 2 položky pro Hanami (*Město světél*¹⁴⁹ a *Myšlenky smyšlenky*¹⁵⁰). Kromě překladu mangy se věnuje i psaní článků o manze a japonské popkultuře, překládá také japonské a anglické romány.¹⁵¹

5.4 Roky vydání, počty svazků, počty stran

Průměrná doba mezi rokem vydání prvního dílu v originále a v češtině je 7,9 let. Medián je 5 let. Nezasvěcený člověk by mohl předpokládat, že přeložit komiks musí být rychlejší než přeložit román, mnoho času však jistě zabere editace a pravděpodobně i získávání autorských práv. Hlavní důvod časového posunu je však nejspíše jiný. Manga se totiž často začne vydávat až v reakci na její úspěšnou adaptaci, nejčastěji anime. Tento model vydávání je typický pro Crew, dá se doložit na těchto příkladech: *Tokijský ghúl*¹⁵² – manga v originále vyšla poprvé v roce 2011,

¹⁴⁹ ASANO, Inio. *Město světél*. Varšava: Hanami, 2010. ISBN 978-83-60740-57-6.

¹⁵⁰ IGARAŠI, Daisuke. *Myšlenky smyšlenky*. Varšava: Hanami, 2010. ISBN 978-83-60740-55-2.

¹⁵¹ *Databáze Národní knihovny ČR* [online]. [cit. 2022-06-18]. Dostupné z: <https://aleph.nkp.cz/>

¹⁵² IŠIDA, Sui. *Tokijský ghúl*. [Praha]: Crew, 2016–. ISBN 978-80-7449-391-1.

v letech 2014 a 2015 vyšlo populární anime, 2016 manga v ČR; *Útok titánů*¹⁵³ – manga v originále vyšla poprvé v roce 2009, v roce 2013 vyšla velmi úspěšná první série anime, v roce 2014 Crew začala překládat mangu; příkladem z letošního roku je *Jujutsu Kaisen – Prokleté války*¹⁵⁴, kdy originál začal vycházet od roku 2018, anime vycházelo v letech 2020–2021 a manga u nás začala vycházet v roce 2022. Průměrnou délku časové prodlevy také značně navyšují staré klasické mangy vydávané opět Crwí, nejdelší doba mezi vydáním v češtině a v originále je 39 let u mangy *Akira*¹⁵⁵, dále např. 37 let u *Putování s dinosaury*¹⁵⁶, 28 let u *Ghost in the Shell*¹⁵⁷ a 25 let u *Crying Freeman – Plačící drak*¹⁵⁸ a u *Gunsmith Cats*¹⁵⁹. Nejrychleji vydané byly kromě mang vznikajících přímo v češtině např. *Dveře chaosu*¹⁶⁰ a *Temné metro*¹⁶¹, u nichž první díl originálu vyšel v tomtéž roce jako jeho český překlad.

Kdybychom sečetli, kolik svazků mají mít všechny u nás vydané položky v originále, dostali bychom číslo 915. Oproti tomu v České republice vyšlo svazků 551 (to, co vyšlo jako souborné vydání, bylo počítáno jako příslušný počet svazků v originále, jsou zahrnuty i stále vycházející série). Tento údaj je pochopitelný vzhledem k tomu, že mangy vychází se zpožděním oproti originálu a 14 sérií, které se už v češtině přestaly vydávat, není vydáno celých. Nejdéle vydávaná série je *Naruto*¹⁶², vycházející od roku 2011 do současnosti, zároveň má prvenství i v počtu svazků se svými dosud vydanými 55 díly. Tato série se u nás vysílala i v televizi s českým dabingem na kanálech Jetix a Animax a vyrostla s ní celá generace budoucích fanoušků anime a mangy, spolu s Pokémony jde snad o nejznámější anime vůbec. Pokémon však vznikl původně jako videohra, anime a manga jsou až její adaptace (v ČR mangu *Pokémon*¹⁶³ vydává od roku 2020 Crew).

Průměrný počet stran prvního dílu vydaného v ČR je 229,6, medián 198 – to odpovídá u většiny sérií na pokračování. Nejkratší svazek má 68 stran –

¹⁵³ ISAJAMA, Hadžime. *Útok titánů*. [Praha]: Crew, 2014–. ISBN 978-80-7449-280-8.

¹⁵⁴ AKUTAMI, Gege. *Jujutsu kaisen – prokleté války*. Praha: Crew, 2022–. ISBN 978-80-7679-116-9.

¹⁵⁵ ÓTOMO, Kacuhiro. *Akira*. Praha: Crew, 2021–. ISBN 978-80-7449-907-4.

¹⁵⁶ KIŠI, Daimuró. *Putování s dinosaury*. Brtnice: Zanir, 2019. ISBN 978-80-907476-0-9.

¹⁵⁷ SHIROW, Masamune. *The ghost in the shell*. [Praha]: Crew, 2017–. ISBN 978-80-7449-490-1.

¹⁵⁸ KOIKE, Kazuo. *Crying Freeman – Plačící drak*. Praha: Crew, 2011–. ISBN 978-80-7449-044-6.

¹⁵⁹ SONODA, Ken'iči. *Gunsmith cats*. [Praha]: Crew, 2015–. ISBN 978-80-7449-302-7.

¹⁶⁰ MICUKI, Rjóko. *Dveře chaosu*. Brno: Zoner Press, 2009. ISBN 978-80-7413-004-5.

¹⁶¹ CALEN, Tokyo. *Temné metro*. Ilustroval JOŠIKEN. Brno: Zoner Press, 2009. ISBN 978-80-7413-007-6.

¹⁶² KIŠIMOTO, Masaši. *Naruto*. [Praha]: Crew, 2011–. ISBN 978-80-7449-047-7.

¹⁶³ KUSAKA, Hidenori. *Pokémon*. Ilustroval MATO. Praha: Crew, 2020–. ISBN 978-80-7449-948-7.

*Diplomovaní hrdinové*¹⁶⁴, nejdelší 656 stran – *Zpráva pro Adolfa*¹⁶⁵ (spojeny dva originální svazky do jedné knihy). U Crwe takovéto spojování více svazků do jednoho není neobvyklé, objevuje se ještě u *Spirály*¹⁶⁶, kde byly původní tři svazky spojeny do jednoho, a u *Zvrácené*¹⁶⁷ (dva do jednoho) či *Chci sníst tvoji slinivku*¹⁶⁸ (rovněž dva do jednoho). Nejde o strategii ojedinělou ani u jiných nakladatelů, u nakladatelství Zanim u titulu *Mňau!*¹⁶⁹ šlo dokonce o čtyři spojené svazky a u *Strašáků*¹⁷⁰ o dva. Důvodem je pravděpodobně marketingová strategie cílící i na ty čtenáře, kteří nechtějí kupovat série. Můžeme si klást rovněž otázku, zda nejde o charakteristický rys českého vydávání překladové mangy oproti vydávání v originálních jazycích zapříčiněný tím, že v jazycích originálu jde o díla vznikající a vydávaná postupně, zatímco český překlad reflektuje úspěch série jako celku a snaží se ji čtenáři zprostředkovat v úplnosti v co nejkratším čase, či alespoň ve větších celcích. Taková nakladatelská strategie může mít ovšem sekundární dopady, např. v tom, že oslabuje sběratelský efekt, a tedy i fanouškovskou, komunitní recepci mangy jako takové.

5.5 Formát, směr čtení, barevnost a další prvky grafiky

Formáty byly zaznamenávány z webu vydavatele, počítá se s odchylkou plus mínus 1 centimetr. Blízké hodnoty byly následně sdruženy k sobě a rozměry rozřazeny do následujících skupin:

¹⁶⁴ HSU, Ben. *Diplomovaní hrdinové*. Ilustrovala Elaine TIPPING. Brtnice: Zanim, 2015–. ISBN 978-80-905839-2-4.

¹⁶⁵ TEZUKA, Osamu. *Zpráva pro Adolfa*. [Praha]: Crew, 2019. ISBN 978-80-7449-760-5.

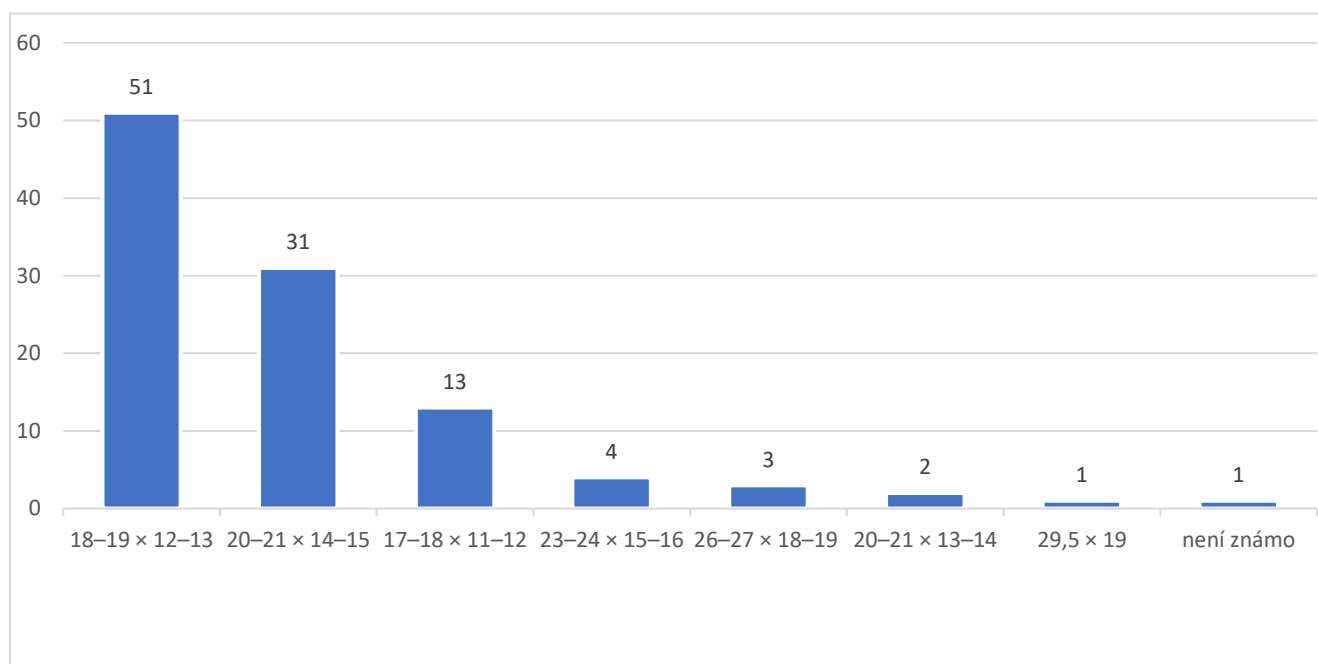
¹⁶⁶ ITÓ, Džundži. *Spirála*. [Praha]: Crew., 2021. ISBN 978-80-7449-910-4.

¹⁶⁷ RJÓ, Haruto. *Zvrácená*. [Praha]: Crew, 2021. ISBN 978-80-7449-959-3.

¹⁶⁸ SUMINO, Joru. *Chci sníst tvoji slinivku*. Ilustrace Izumi KIRIHARA. Praha: Crew, 2022. ISBN 978-80-7679-152-7.

¹⁶⁹ BATISTA, Natalia. *Mňau!*. Velké Popovice: Zanim, 2019. ISBN 978-80-907476-3-0.

¹⁷⁰ SALVIA, Mathieu. *Strašáci*. Ilustroval DJET. Velké Popovice, 2020. ISBN 978-80-907919-1-6.

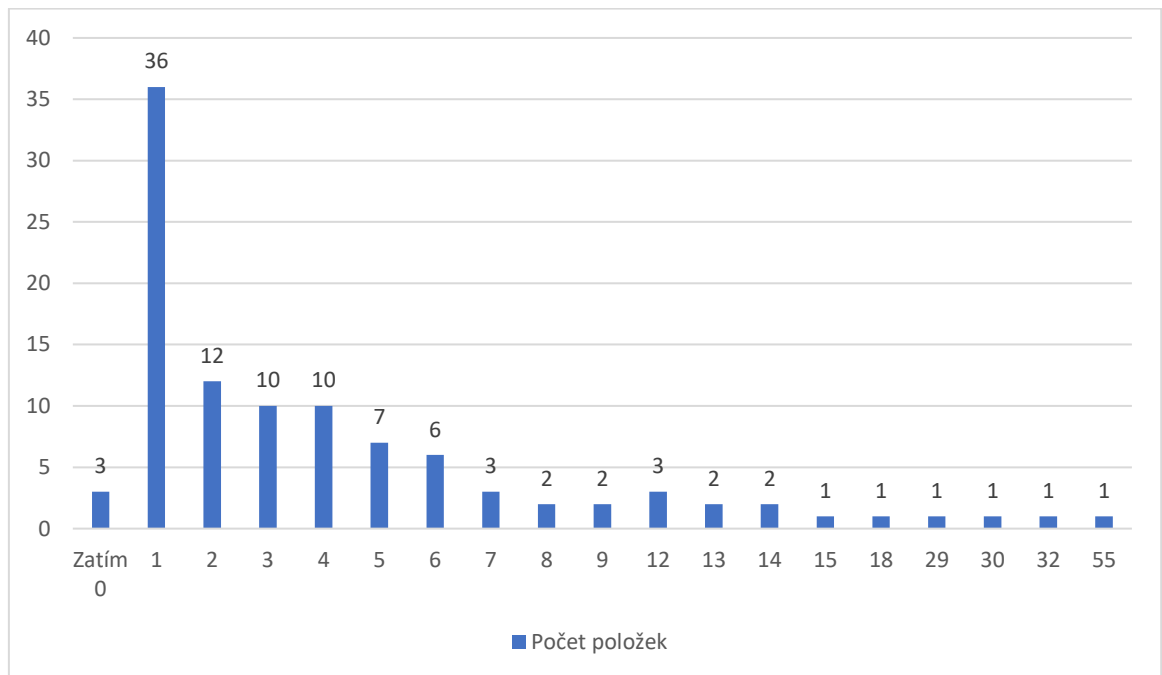

Graf 7 počet položek v daném formátu (V × Š, cm)

Z grafu vyplývá, že se jedná především o formáty odvozené z A5. 20–21 × 14–15 cm odpovídá přibližně tomuto základnímu formátu, u 18–19 × 12–13 cm jde o zmenšený formát A5 blízky formátu R8 (oblíbenému u starších paperbacků), typ 17–18 × 11–12 cm se blíží tradičnímu paperbackovému formátu, typ 20–21 × 13–14 cm představuje zúžené A5. Formátu B5 se blíží typ 23–24 × 15–16 cm, formátu A4 pak typ 26–27 × 18–19 cm (ořezané A4) a 29,5 × 19 cm (zúžené A4). Poslední zmíněný rozměr má co se týče formátu největší manga u nás, *Strašáci*¹⁷¹. Z přehledu vyplývá, že sešitové formáty A4 se skoro vůbec nepoužívají a rovněž formáty blízké B5 jsou v drtivé menšině. Typické je spíše zkracování formátů (oproti standardizovaným) než jejich zužování, což může souviset s požadavky grafického sdělení na kompozici strany. Namátkovou sondou u několika titulů bylo zjištěno, že čeští nakladatelé ne vždy dodržují formát originální předlohy. Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, počet stran jednoho svazku se pohybuje obvykle okolo 200, to je často více než u západních komiksů. Obvykle se jedná o díl z vícesvazkové série, přečtení jednoho svazku trvá zhruba hodinu. Z těchto důvodů je nejspíše praktičtější malý skladný formát, který např. při cestování nezabere příliš místa v tašce a u nějž se dá případně vzít s sebou více svazků. Sběratelé si je pak mohou vystavit postavené vedle sebe v domácí knihovně nebo na polici, kde nebudou především na výšku

¹⁷¹ SALVIA, Mathieu. *Strašáci*. Ilustroval DJET. Velké Popovice, 2020. ISBN 978-80-907919-1-6.

zabírat tolik místa jako běžné knihy. Informace doplňující předešlou kapitolu o počtu svazků související s touto úvahou o formátu jsou vizualizovány v následujícím grafu:

Graf 8 počet svazků jednotlivých položek

Na horizontální ose je znázorněn počet svazků, na vertikální počet položek, které v České republice v době vytváření výzkumu měly vydaný daný počet svazků. Tři položky s nulovou hodnotou představují položky, které mají být velmi brzo vydány. I když počet jednosvazkových mang převládá nad jakýmkoliv jiným počtem svazků, položek s více než s jedním svazkem je celkem 65, tedy téměř 2× více než jednosvazkových. Počet svazků je s množstvím položek, které daný počet svazků mají, v nepřímé úměrnosti, se zvyšujícím se počtem svazků počet položek klesá. Opět zde pravděpodobně pozorujeme marketingovou strategii. Je „bezpečnější“ vydat mangu, která má jen 1 svazek. Občas byl ale vydán jen 1 svazek u série, která je v originále vícedílná, což může značit např. že se na českém trhu neujala, tyto případy jsou však minimální. Případy, kdy byl vydán zatím jen jeden svazek a další se plánují jsou také minimální. První svazky všech mang jsou většinou nejprodávanější díly celé série, Crew tento fakt ještě podporuje tím, že na 1. díly vybraných sérií dává na svém e-shopu startovací slevu.

Běžná japonská manga se čte zprava doleva, tomu odpovídá i situace na českém trhu, 74 česky vydaných mang se čte zprava, 30 zleva. Zleva čtené mangy jsou nejčastěji manhwy, OEL, české mangy, švédské, španělské, italské, francouzské... Zkrátka mangy, které nejsou japonské ani čínské. Odpovídají tomu

přibližně i čísla z kapitoly vysvětlující pojmy, japonských mang u nás vyšlo 70, čínská 1, korejských plus všech západních dohromady 33. Dvě položky české mangy jsou navíc sborníky, u nichž je možné, že některé příběhy v nich se čtou zprava. Všechna naše vydavatelství zachovávají směr čtení originálu. Obhajují to v anotacích často zachováním autenticity příběhu, tak, jak ho originální autor zamýšlel. Pravděpodobně je ale zásadnějším faktorem fakt, že přeskládat všechna okna v manze do opačného pořadí by bylo graficky velmi náročné, doba produkce jednoho svazku mangy by se výrazně prodloužila a nejspíše by následně byla ovlivněna i jeho cena. Nabízí se ještě možnost stránky zrcadlově obrátit, ale to by podstatným způsobem ovlivnilo podobu kresby a nejspíš by takový přístup narazil i na autorskoprávní komplikace. Velký počet mang má na svém konci, který by byl z pohledu západního čtenáře běžně začátek (svazky se i otevírají na opačnou stranu), informativní stránku vysvětlující způsob čtení mangy. Tato stránka má nahoře obvykle velký nápis „STOP, toto je konec knihy“. Pod ním je ukázka oken z mangy, která jsou očíslována podle toho, v jakém pořadí by se měla správně číst. Toto „varování“ se u západních překladů mang vyskytuje běžně. V japonském originále samozřejmě není, tam je čtení zprava doleva standardní

Manga je také typická tím, že je obvykle černobílá. Jen černobílých je u nás 82 položek (většinu tohoto množství tvoří japonské mangy), celobarevných je 7 (kromě západních mang je zde jako výjimka japonská manga *Putování s dinosaurů*¹⁷² a tchajwanská *Kočičí rytíř & soumrak démonů*¹⁷³), aspoň nějaké barevné stránky má 14 položek (zpravidla první strany, z japonských mang např. *Temné metro*¹⁷⁴ nebo *Hetalie – mocnosti Osy*¹⁷⁵, z OEL knihy z edice Manga Shakespeare) a u jedné položky se tento údaj nepodařilo zjistit. Atypická je v tomto směru například manga *Laura Deanová mě už zase nechala*¹⁷⁶, která kromě klasické černé a bílé používá na svých stránkách ještě růžovou. Z dalších grafických zvláštností bylo zjištěno zejména toto: U 6 položek není text v bublinách pouze verzálkami, jak je běžnou praxí (např.

¹⁷² KIŠI, Daimuró. *Putování s dinosaurů*. Brtnice: Zanir, 2019. ISBN 978-80-907476-0-9.

¹⁷³ JIE, Jü-tchung. *Kočičí rytíř & soumrak démonů*. Jablonné v Podještědí: Mi:Lù, 2021. ISBN 978-80-88262-17-6.

¹⁷⁴ CALEN, Tokyo. *Temné metro*. Ilustroval JOŠIKEN. Brno: Zoner Press, 2009. ISBN 978-80-7413-007-6.

¹⁷⁵ HIMARUJA, Hidekazu. *Hetalie – mocnosti Osy*. Brno: Zoner Press, 2010–. ISBN 978-80-7413-080-9.

¹⁷⁶ TAMAKI, Mariko. *Laura Deanová mě už zase nechala*. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-182-8.

u *Myšlenek smyšlenek*¹⁷⁷ nebo *Versus*¹⁷⁸); *Město světél*¹⁷⁹ má úplně jiný obrázek na obálce české a japonské verze, na české je létající autobus, na japonské zelené město, v angličtině vydána nebyla, takže zde nejde o inspiraci obálkou anglické verze; *Bájně království*¹⁸⁰ obsahuje velké množství textu, ilustrace ve stylu mangy jsou proto umístěny mezi odstavci; ačkoliv je titul *To bylo tvé jméno*¹⁸¹ označen jako seinen, svou kresbou připomíná šódžo mangu; *Gon*¹⁸² neobsahuje žádná slova, autorka *Gravitation – Přitažlivost*¹⁸³ vkládá mezi kapitoly krátké ilustrované poznámky, které ji napadly k příběhu, i věci ze svého osobního života; *Hetalie – mocnosti Osy*¹⁸⁴ má část kreslenou formou komiksových stripů se dvěma sloupci na stránku, část ale užívá klasické rozložení oken přes celou stranu (obvykle u dramatictějších momentů); rozložení do dvou sloupců na stranu najdeme rovněž u OEL *Diplomování hrdinové*¹⁸⁵; *Labyrint*¹⁸⁶ je na údajně hororovou mangu vyveden značně roztomilým stylem kresby; u *Crying Freeman – Plačící drak*¹⁸⁷ nejsou japonská SFX překládána přímo v obrázcích, ale na boku v malých oknech; u *The Ghost in the Shell*¹⁸⁸ jsou pod okny dole na stránce občas uvedeny překladatelské poznámky; u *Putování s dinosaurů*¹⁸⁹ jsou barevná okna většinou pravidelně dělena do tří rádků na stránku; pro českou obálku mangy *Zpráva pro Adolfa*¹⁹⁰ byla narozdíl od originální zvolena okna přímo z příběhu a *Kočičí rytíř & soumrak démonů*¹⁹¹ je ilustrován metodou tušové malby.

¹⁷⁷ IGARAŠI, Daisuke. *Myšlenky smyšlenky*. Varšava: Hanami, 2010. ISBN 978-83-60740-55-2.

¹⁷⁸ TESARŠ, Antonín. *Versus*. Ilustroval Jirí TESARŠ. Praha: Kobuta, 2012. ISBN 978-80-904985-2-5.

¹⁷⁹ ASANO, Inio. *Město světél*. Varšava: Hanami, 2010. ISBN 978-83-60740-57-6.

¹⁸⁰ CHAN, Queenie. *Bájně království*. Velké Popovice: Zanir, 2017–. ISBN 978-80-906765-3-4.

¹⁸¹ ŠINKAI, Makoto. *To bylo tvé jméno*. Ilustroval Ranmaru KOTONE. V Praze: Egmont, 2019–. ISBN 978-80-252-4663-4.

¹⁸² TANAKA, Masaši. *Gon*. Praha: Calibre Publishing, 2000. ISBN 80-86482-03-0.

¹⁸³ MURAKAMI, Maki. *Gravitation – Přitažlivost*. Brno: Zoner Press, 2009–. ISBN 978-80-7413-029-8.

¹⁸⁴ HIMARUJA, Hidekazu. *Hetalie – mocnosti Osy*. Brno: Zoner Press, 2010–. ISBN 978-80-7413-080-9.

¹⁸⁵ HSU, Ben. *Diplomování hrdinové*. Ilustrovala Elaine TIPPING. Brtnice: Zanir, 2015–. ISBN 978-80-905839-2-4.

¹⁸⁶ KÓZUKI, Sou. *Labyrint*. Brno: Zoner Press, 2011. ISBN 978-80-7413-119-6

¹⁸⁷ KOIKE, Kazuo. *Crying Freeman – Plačící drak*. Praha: Crew, 2011–. ISBN 978-80-7449-044-6.

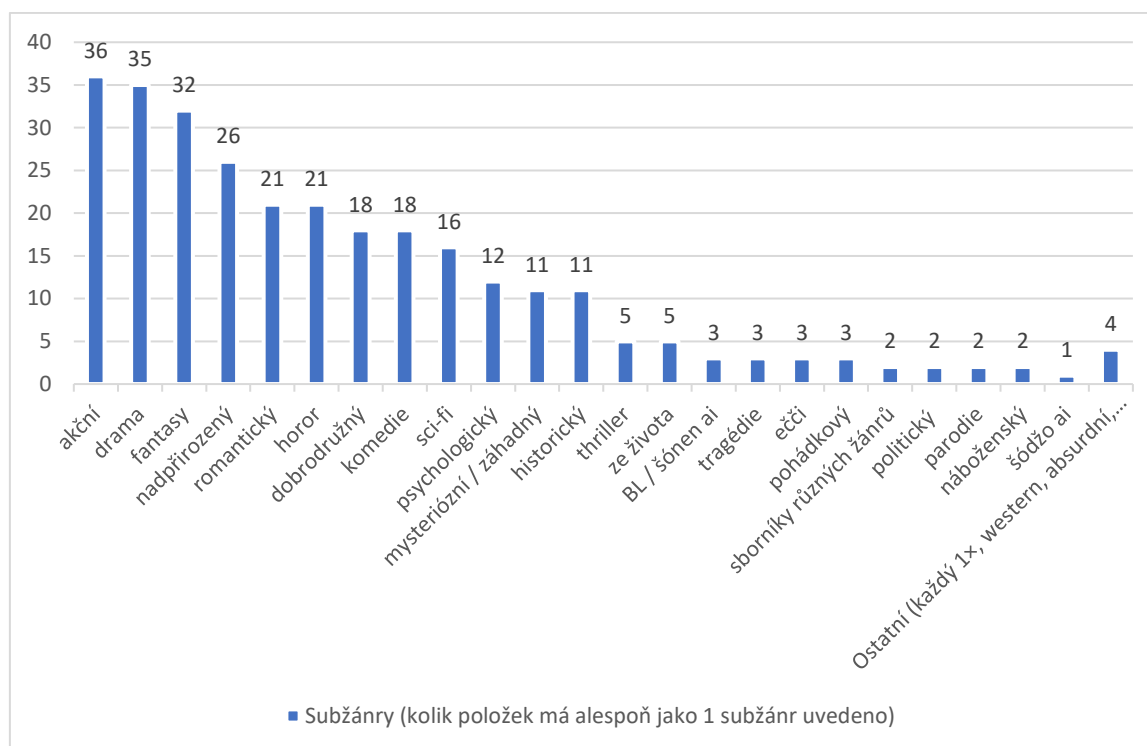
¹⁸⁸ SHIROW, Masamune. *The ghost in the shell*. [Praha]: Crew, 2017–. ISBN 978-80-7449-490-1.

¹⁸⁹ KIŠI, Daimuró. *Putování s dinosaurů*. Brtnice: Zanir, 2019. ISBN 978-80-907476-0-9.

¹⁹⁰ TEZUKA, Osamu. *Zpráva pro Adolfa*. [Praha]: Crew, 2019. ISBN 978-80-7449-760-5.

¹⁹¹ JIE, Jü-tchung. *Kočičí rytíř & soumrak démonů*. Jablonné v Podještědí: Mi:Lù, 2021. ISBN 978-80-88262-17-6.

5.6 Subžánry, témata a motivy, adaptace

Graf 9 subžánry

Subžánry podle MyAnimeList, případně podle webu vydavatele byly zaznamenány všechny, i když jich bylo u jedné položky uvedeno více. Subžánrové rozřazení u některých titulů bylo překvapivé (to ostatně i cílová skupina, např. manga *Hetalia – mocnosti Osy*¹⁹², označená jako seinen, byla v dobách své největší slávy v českém fandomu na různých anime akcích dle mých osobních zkušeností zastoupená především mladými fanynkami, tedy reálně by u nás odpovídala skupině šóđžo). Zarážející bylo například přiřazení mangy *Útok titánů*¹⁹³ vydavatelstvím Crew k subžánru zombie. Titáni v Isajamově příběhu sice pojídají lidi, ale tím je nepřeměňují na další lidožravá stvoření. Zombie mají obvykle stejnou výšku jako lidé, kdežto titáni mohou dosahovat výšky od 4 do 50 metrů, někteří i více. MyAnimeList tuto sérii řadí mezi akční dramata. U subžánru akční by se dalo u některých položek také poněkud polemizovat o jejich zařazení, podobně třeba i u subžánru drama. Mezi „Ostatní“ jsou v grafu zařazeny subžánry, které se vyskytly jen u jedné položky. Konkrétně western (*Green blood – Zelená krev*¹⁹⁴), absurdní

¹⁹² HIMARUJA, Hidekazu. *Hetalia – mocnosti Osy*. Brno: Zoner Press, 2010–. ISBN 978-80-7413-080-9.

¹⁹³ ISAJAMA, Hadžime. *Útok titánů*. [Praha]: Crew, 2014–. ISBN 978-80-7449-280-8.

¹⁹⁴ KAKIZAKI, Masasumi. *Green blood – Zelená krev*. [Praha]: Crew, 2020–. ISBN 978-80-7449-839-8.

(*Versus*¹⁹⁵), detektivní (*Sherlock*¹⁹⁶, ačkoliv by do této kategorie nejspíš šel zařadit také *Death Note – Zápisník smrti*¹⁹⁷) a naučný (*Putování s dinosaury*¹⁹⁸). Zástupci zbývajících subžánrů z grafu jsou například: akční – *My Hero Academia – Moje hrdinská akademie*¹⁹⁹, dobrodružný – *Pokémon*²⁰⁰, drama – *Němý hlas*²⁰¹, BL / šónen ai – *Gravitation – Přitažlivost*²⁰², komedie – *Diplomovaní hrdinové*²⁰³, fantasy – *Amaltea, princezna šermířka*²⁰⁴, romantický – *Orange*²⁰⁵, horor – *Zvrácená*²⁰⁶, mysteriózní/záhadný – *Motýlek*²⁰⁷, tragédie – *Hamlet*²⁰⁸, sborníky různých subžánrů – *Vějíř*²⁰⁹, šódzó ai – *Laura Deanová mě už zase nechala*²¹⁰, historický – *Kniha větru*²¹¹, nadpřirozený – *Tokijský ghúl*²¹², sci-fi – *Cagaster*²¹³, psychologický – *Zaslíbená Země Nezemě*²¹⁴, ze života – *Solanin*²¹⁵, ečči – *Ve službách Nuly*²¹⁶, thriller – *Maximum ride*²¹⁷, politický – *Zpráva pro Adolfa*²¹⁸, pohádkový – *Bájně království*²¹⁹, parodie – *One-Punch Man*²²⁰ a náboženský – *Manga Ježíš*²²¹.

¹⁹⁵ TESARĚ, Antonín. *Versus*. Ilustroval Jiří TESARĚ. Praha: Kobuta, 2012. ISBN 978-80-904985-2-5.

¹⁹⁶ MOFFAT, Steven a Mark GATISS. *Sherlock*. Ilustroval JAY. [Praha]: Crew, 2018. ISBN 978-80-7449-649-3.

¹⁹⁷ ÓBA, Cugumi. *Death note – Zápisník smrti*. Ilustroval Takeši OBATA. [Praha]: Crew, 2011–. ISBN 978-80-7449-048-4.

¹⁹⁸ KIŠI, Daimuró. *Putování s dinosaury*. Brtnice: Zanir, 2019. ISBN 978-80-907476-0-9.

¹⁹⁹ HORIKOŠI, Kóhei. *My hero academia – Moje hrdinská akademie*. [Praha]: Crew, 2019–. ISBN 978-80-7449-777-3.

²⁰⁰ KUSAKA, Hidenori. *Pokémon*. Ilustroval MATO. Praha: Crew, 2020–. ISBN 978-80-7449-948-7.

²⁰¹ ÓIMA, Jošitoki. *Němý hlas*. [Praha]: Crew, 2021–. ISBN 978-80-7679-030-8.

²⁰² MURAKAMI, Maki. *Gravitation – Přitažlivost*. Brno: Zoner Press, 2009–. ISBN 978-80-7413-029-8.

²⁰³ HSU, Ben. *Diplomovaní hrdinové*. Ilustrovala Elaine TIPPING. Brtnice: Zanir, 2015–. ISBN 978-80-905839-2-4.

²⁰⁴ BATISTA, Natalia. *Amaltea: princezna šermířka*. Brtnice: Zanir, 2018. ISBN 978-80-906765-2-7.

²⁰⁵ TAKANO, Ičigo. *Orange*. Praha: Crew, 2020–. ISBN 978-80-7449-854-1.

²⁰⁶ RJÓ, Haruto. *Zvrácená*. [Praha]: Crew, 2021. ISBN 978-80-7449-959-3.

²⁰⁷ AIKAWA, Ju. *Motýlek*. Praha: Talpress, 2009–. ISBN 978-80-7197-384-3.

²⁰⁸ VIECELI, Emma a Richard APPIGNANESI. *Hamlet*. Praha: Cooboo, 2010. ISBN 978-80-7447-024-0.

²⁰⁹ Kolektiv autorů. *Vějíř: sborník české mangy*. Praha, 2009–. Kobuta. ISBN 978-80-254-4995-0.

²¹⁰ TAMAKI, Mariko. *Laura Deanová mě už zase nechala*. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-182-8.

²¹¹ FURUJAMA, Kan. Ilustroval Džiró TANIGUČI. *Kniha větru*. Varšava: Hanami, 2010. ISBN 978-83-60740-42-2.

²¹² IŠIDA, Sui. *Tokijský ghúl*. [Praha]: Crew, 2016–. ISBN 978-80-7449-391-1.

²¹³ HAŠIMOTO, Kačó. *Cagaster*. Velké Popovice: Zanir, 2016–. ISBN 978-80-905839-6-2.

²¹⁴ ŠIRAI, Kaiu. *Zaslíbená Země Nezemě*. Ilustroval Posuka DEMIZU. [Praha]: Crew, 2019–. ISBN 978-80-7449-666-0.

²¹⁵ ASANO, Inio. *Solanin*. Praha: Egmont, 2022–. ISBN 978-80-252-5089-1.

²¹⁶ MOČIZUKI, Nana. *Ve službách Nuly*. Brno: Zoner Press, 2010–. ISBN 978-80-7413-103-5.

²¹⁷ PATTERSON, James. *Maximum Ride*. Ilustrace NaRae LEE. Praha: BB art, 2011–. ISBN 978-80-7381-901-9.

²¹⁸ TEZUKA, Osamu. *Zpráva pro Adolfa*. [Praha]: Crew, 2019. ISBN 978-80-7449-760-5.

²¹⁹ CHAN, Queenie. *Bájně království*. Velké Popovice: Zanir, 2017–. ISBN 978-80-906765-3-4.

Na základě vyhodnocení opakujících se témat vyplynulo, že průměrná manga na českém trhu by se pravděpodobně odehrávala na střední škole, její protagonista by měl nějaké nadpřirozené schopnosti, pomocí kterých by bojoval s démony a zachraňoval by (svoji kamarádku, do které by se následně zamiloval, a poté) celý svět. Pravděpodobně by to bylo spíše krvavé a jistě akční a dramatické, určené dospělým mužům. Tomuto popisu do určité míry odpovídá manga *Jujutsu Kaisen – Prokleté války*²²² (v českém přepisu džudžucu kaisen, Crew se rozhodla v názvu použít anglickou transkripci – odehrává se ve školním prostředí, bojuje se v ní proti příšerám, jedná se o gore, hlavní hrdina zachraňuje své přátele, monstra následně útočí i na celý svět).

Největší počet adaptací celosvětově má *Naruto*²²³, nejvíce českých adaptací má *Pokémon*²²⁴. Česky vydaných mang, které celosvětově nemají žádnou adaptaci (alespoň oznámenou) nebo samy nejsou adaptací něčeho, je 36. Aspoň nějakou profesionálně do češtiny přeloženou adaptaci (ať už dabing nebo oficiální titulky, např. i na Netflixu) má 9 položek: *Death Note – Zápisník smrti*²²⁵ (knižní adaptace – *Death Note – Zápisník smrti: Povídky*²²⁶ a lehký román *Death Note – Zápisník smrti: Další zápisky: případ losangeleské sériové vraždy B.B.*²²⁷, česky dabované anime a dva dabované animované filmy), *Naruto*²²⁸ (dvě různé verze dabingu anime), *Pokémon*²²⁹ (české lokalizace her, dabované anime, okolo 20 animovaných filmů, anime na Netflixu plus několik titulovaných speciálů), *Tokijský ghúl*²³⁰ (lehké romány *Minulost*²³¹, *Dny*²³² a *Prázdnota*²³³, anime na Netflixu s českými titulky), *Ghost in the Shell*²³⁴ (animovaný film s českými titulky vysílaný

²²⁰ ONE. *One-Punch Man*. Ilustroval Jusuke MURATA. Praha: Crew, 2021–. ISBN 978-80-7679-073-5.

²²¹ SIKU. *Manga Ježíš*. Praha: Volvox Globator, 2010. ISBN 978-80-7207-796-0.

²²² AKUTAMI, Gege. *Jujutsu kaisen – prokleté války*. Praha: Crew, 2022–. ISBN 978-80-7679-116-9.

²²³ KIŠIMOTO, Masaši. *Naruto*. [Praha]: Crew, 2011–. ISBN 978-80-7449-047-7.

²²⁴ KUSAKA, Hidenori. *Pokémon*. Ilustroval MATO. Praha: Crew, 2020–. ISBN 978-80-7449-948-7.

²²⁵ ÓBA, Cugumi. *Death note – Zápisník smrti*. Ilustroval Takeši OBATA. [Praha]: Crew, 2011–. ISBN 978-80-7449-048-4.

²²⁶ ÓBA, Cugumi. *Death note: Zápisník smrti: povídky*. Ilustroval Takeši OBATA. [Praha]: Crew, 2021. ISBN 978-80-7679-067-4.

²²⁷ NIŠIO, Išin. *Zápisník smrti – další zápisky: případ losangeleské sériové vraždy B.B.* Ilustroval Takeši OBATA. [Praha]: Crew, 2020. ISBN 978-80-7449-846-6.

²²⁸ KIŠIMOTO, Masaši. *Naruto*. [Praha]: Crew, 2011–. ISBN 978-80-7449-047-7.

²²⁹ KUSAKA, Hidenori. *Pokémon*. Ilustroval MATO. Praha: Crew, 2020–. ISBN 978-80-7449-948-7.

²³⁰ IŠIDA, Sui. *Tokijský ghúl*. [Praha]: Crew, 2016–. ISBN 978-80-7449-391-1.

²³¹ TOWADA, Šin. *Tokijský ghúl – Minulost*. [Praha]: Crew, 2022. ISBN 978-80-7679-103-9.

²³² TOWADA, Šin. *Tokijský ghúl – Dny*. [Praha]: Crew, 2019. ISBN 978-80-7449-698-1.

²³³ TOWADA, Šin. *Tokijský ghúl – Prázdnota*. [Praha]: Crew, 2021. ISBN 978-80-7449-900-5.

²³⁴ SHIROW, Masamune. *The ghost in the shell*. [Praha]: Crew, 2017–. ISBN 978-80-7449-490-1.

na ČT Art plus další dva dabované filmy a dva s titulky na Netflixu), *Bleach*²³⁵ (dabované anime a dva animované filmy) a *Fullmetal Alchemist – Ocelový alchymista*²³⁶ (dabované dvě verze anime a animovaný film). Kromě mang, které vyšly v češtině, u nás byla přeložena adaptace např. mangy uváděné v kapitole o historii mangy, *Astro boy*, jako dabovaný animovaný film (vysílaný na Primě). Údaje o česky přeložených adaptacích byly čerpány z webu Dabing fórum²³⁷ a následně ověřeny na Česko-Slovenské filmové databázi²³⁸.

5.7 Dostupnost, cena, náklad

Dostupnost byla brána pouze z internetových obchodů a prodejtů z druhé ruky. Není to příliš objektivní údaj, jelikož některé jinak nedostupné kusy se ještě mohou nacházet u kamenných knihkupců. Není ani příliš vypovídající, může symbolizovat jak velký prodej titulu, tak fakt, že titul vyšel v malém nákladu před delší dobou a je už rozprodán. Slouží tedy jen jako doplňkový údaj o současném stavu dostupnosti na českém trhu, protože informace o nákladu nebyly ve většině případů dostupné vůbec. Úplně nedostupných položek je 8 (např. *Padlý měsíc*²³⁹ nebo *Sen noci svatojánské*²⁴⁰), sérií s nedostupným prvním svazkem je 5 (např. *Kannonina ruka*²⁴¹ nebo *Libání zakázáno*²⁴²).

Z nejvyšší a nejnižší dohledané běžné ceny u každé položky (extrémní případy jako trojnásobek běžné hodnoty za vzácný už jinak nedostupný první díl se nezapočítávaly, např. u *HAL*²⁴³) bylo vypočítáno, že svazek mangy v České republice stojí průměrně 229,6 Kč, medián je 198 Kč. 198 Kč byla donedávna běžná cena za většinu svazků delších sérií, vlivem inflace se už i u sérií s více než s deseti díly cena za jeden svazek pohybuje spíše blíže vypočtené průměrné hodnotě, tedy okolo 229,6

²³⁵ KUBO, Tite. *Bleach*. [Praha]: Crew, 2012–. ISBN 978-80-7449-124-5.

²³⁶ ARAKAWA, Hiromu. *Fullmetal alchemist – Ocelový alchymista*. [Praha]: Crew, 2017–. ISBN 978-80-7449-504-5.

²³⁷ *Dabing fórum* [online]. [cit. 2022-06-19]. Dostupné z: <https://www.dabingforum.cz/>

²³⁸ *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. [cit. 2022-06-19]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/>

²³⁹ HASUMI, Tóji. *Padlý měsíc*. Brno: Zoner Press, 2009. ISBN 978-80-7413-030-4.

²⁴⁰ BROWN, Kate a Richard APPIGNANESI. *Sen noci svatojánské*. Praha: Cooboo, 2010. ISBN 978-80-7447-025-7.

²⁴¹ JAMAGUČI, Masakazu. *Kannonina ruka*. Praha: Talpress, 2015. ISBN 978-80-7197-385-0.

²⁴² JUKI, Nači. *Libání zakázáno*. Brno: Zoner Press, 2012–. ISBN 978-80-7413-185-1.

²⁴³ AOI. *Hal*. Brno: Zoner Press, 2011. ISBN 978-80-7413-155-4.

Kč. Nejlevnější evidovaná položka stála 60 Kč (*Dívčí parta*²⁴⁴, dostupná už jen z druhé ruky v cenovém rozmezí od 60 do 100 Kč při 195 stranách), nejdražší byly *Zpráva pro Adolfa*²⁴⁵ a *Spirála*²⁴⁶ od Crwe (první stála v rozmezí od 537 do 769 Kč, druhá v rozmezí od 533 do 769 Kč, obě obsahují více původních svazků spojených dohromady, *Zpráva pro Adolfa*²⁴⁷ dva svazky při celkem 656 stranách, *Spirála*²⁴⁸ tři svazky při 648 stranách). Přepočítáme-li však jejich cenu na jeden integrovaný svazek, vychází nám i zde cca 200 Kč (přesně 177–256 Kč).

Údaje o nákladu nebo dotiscích byly veřejně dohledatelné jen u 13 položek, u 12 z nich to však je jen informace, že se dělal dotisk (např. u mangy *Balzamovač*²⁴⁹, u prvního dílu mangy *Carciphona*²⁵⁰ dvakrát a u *Romeo & Julie*²⁵¹ je už dokonce páté vydání) nebo že se v blízké době plánuje (např. u mangy *Zvrácená*²⁵²). Přesný náklad je známý jen u sborníku *Comics & Manga Book (Comics salon)*²⁵³, vyšlo ho 1000 kusů. To potvrzuje pravidlo, že vydavatelé jakéhokoli neperiodického tisku data o nákladech svých knih příliš často nezveřejňují. Ze zjištěných skutečností nicméně vyplývá např. to, že mangy *Balzamovač*²⁵⁴ a *Rappa*²⁵⁵, ačkoliv obě vyšly v ČR v roce 2010, se nejspíše stále prodávají, protože jejich dotisky jsou z roku 2022. Stejně tak můžeme usuzovat o popularitě mangy *Upíří polibky – Pokrevní příbuzní*²⁵⁶, u níž se dělal dotisk, a přesto je dnes téměř nedostupná. Může to znamenat ale i zvolení příliš malých nákladů tisku. Nejčastěji bývají logicky dotiskované první díly, jejich dotisk ale nemusí příliš vypovídat o popularitě série ani daného dílu jako takového. Řada čtenářů si pravděpodobně pořizuje první díl proto, aby na něm otestovali, zda je daná série zaujme, či nikoli. Daleko zajímavější náhled na popularitu série by nám poskytly naopak údaje

²⁴⁴ HARRISON, Lisi a Yishan LI. *Dívčí parta*. Frýdek-Místek: Alpress, 2011. ISBN 978-80-7362-976-2.

²⁴⁵ TEZUKA, Osamu. *Zpráva pro Adolfa*. [Praha]: Crew, 2019. ISBN 978-80-7449-760-5.

²⁴⁶ ITÓ, Džundži. *Spirála*. [Praha]: Crew., 2021. ISBN 978-80-7449-910-4.

²⁴⁷ TEZUKA, Osamu. *Zpráva pro Adolfa*. [Praha]: Crew, 2019. ISBN 978-80-7449-760-5.

²⁴⁸ ITÓ, Džundži. *Spirála*. [Praha]: Crew., 2021. ISBN 978-80-7449-910-4.

²⁴⁹ MICUKAZU, Mihara. *Balzamovač*. Varšava: Hanami, 2010–. ISBN 978-83-607-4041-5.

²⁵⁰ HUANG, Shilin. *Carciphona*. Velké Popovice: Zanir, 2016–. ISBN 978-80-905839-4-8.

²⁵¹ LEONG, Sonia a Richard APPIGNANESI. *Romeo & Julie*. Praha: Albatros, 2009. ISBN 978-80-00-02271-0.

²⁵² RJÓ, Haruto. *Zvrácená*. [Praha]: Crew, 2021. ISBN 978-80-7449-959-3.

²⁵³ Kolektiv autorů. *Comics Salón: Comics & Manga Book*. Praha: OZ AnimeCrew, 2007–. ISBN 978-80-969748-2-5

²⁵⁴ MICUKAZU, Mihara. *Balzamovač*. Varšava: Hanami, 2010–. ISBN 978-83-607-4041-5.

²⁵⁵ KIKUČI, Hidejuki a SASAKURA, Kó. *Rappa 1*. [Praha]: Mensa ČR, 2010–. Kobuta. ISBN 978-80-904666-0-9.

²⁵⁶ SCHREIBER, Ellen. *Upíří polibky*. Brno: Zoner Press, 2008–. ISBN 978-80-86815-92-3.

o nákladech a dotiscích pozdějších dílů v pořadí, ty jsou však většinou prakticky nedostupné.

ZÁVĚR

Práce představila fenomén mangy včetně její historie, popsala pojmy s ní spojené a poměrně detailně uvedla a uspořádala informace dohledatelné o jednotlivých položkách vydaných v České republice. Již v úvodní kapitole byl nastíněn přínos překladatelky Anny Křivánkové pro českou mangu, výzkum potvrdil, že se jedná o nejproduktivnější českou překladatelku mangy, která přeložila 21 % všech položek. V kapitole o stavu současného českého bádání o manze také Markéta Straková uvádí, že nejčastější cílová skupina u nás i celosvětově je šódžo. Výzkum potvrdil domněnku, že toto tvrzení není pravdivé, jen v České republice není nejčastější šónen, jak jsem se původně domnívala, ale seinen. Můžeme přitom spekulovat, čím je takové strukturování cílového publika zapříčiněno. Jako nejpravděpodobnější se jeví domněnka, že je manga recipována převážně čtenáři mladších generací, a pokud už zaujme dospělé čtenáře, pak výrazně častěji muže než ženy, tak jako (zřejmě) u jiných typů komiksů. Mužskému čtenáři odpovídají i nejčastější subžánry mangy: akční, drama a fantasy.²⁵⁷ Vydavatelská strategie by v tomto případě přímo reflektovala očekávaný čtenářský zájem.

Nejvíce nových sérií začalo vycházet v roce 2010, v dobách největší produktivity Zoner Mangy, nejméně v letech 2013 a 2014 po ukončení činnosti této sekce vydavatelství Zoner Press a v letech, kdy u nás vydávání mangy teprve začínalo, tedy v počátku nového tisíciletí. Nejvýznamnějším českým vydavatelem mangy v současnosti je jednoznačně Crew pokrývající 37 % veškeré produkce od roku 2000 do současnosti. Většina českých názvů jsou téměř doslovnými překlady jak originálního, tak anglického názvu, pokud už se od některého z nich liší, tak nejčastěji od obou, čili jde o snahu nalézt český ekvivalent s mírným významovým posunem, avšak adekvátnějším stylistickým výrazem. Nebyly naopak zaznamenány případy, kdy by český název vznikl kontextuální transpozicí a snažil se např. téma přiblížit českému čtenáři. Důvodem je zřejmě určitá tematická a výrazová sevřenost mangy, která koreluje se čtenářskými očekáváními.

²⁵⁷ Výzkumy čtenářství prováděné Jiřím Trávníčkem řadí komiks mezi druhy literatury preferované spíše mladšími čtenáři, přičemž se stoupajícím věkem čtenářů obliba komiksu opadá. Viz např. TRÁVNÍČEK, Jiří, *Rodina, škola, knihovna. Náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje*. Brno–Praha: Host–NK, 2020, s. 101. ISBN 978-80-7577-994-6/978-80-7050-715-5. Podíl mužů a žen na četbě komiksů trávníček neuvádí, nicméně např. fantasy preferují podle jeho dat spíše muži než ženy a zejména muži mladí. Viz např. TRÁVNÍČEK, Jiří. *Překnižkováno. Co čteme a kupujeme*. Brno–Praha: Host–NK, 2014, s. 129. ISBN 978-80-7491-256-6/978-80-7050-637-0

Opakující se autoři jsou často autoři hororů nebo temných příběhů, nejvíce u nás vydaných položek napsal Džundži Itó. Autoři jsou nejčastěji zároveň i ilustrátory svých děl. Převažují mangy přeložené z japonštiny, žádný jiný překladatel mangy nedosahuje ani poloviny počtu přeložených položek Anny Křivánkové.

Mangy u nás často vychází až po jejich celosvětově úspěšné adaptaci nebo se vydávají i několik desítek let staré známé tituly, průměrné zpoždění mezi rokem vydání prvního dílu v originále a v češtině je 7,9 let. Vlivem tohoto zpoždění a nedovyprávání některých sérií je v České republice více než 1,5× méně vydaných svazků, než kolik mají dané série dohromady v originále. To však neznamená, že se u nás dlouhým sériím nedaří. Většina položek má alespoň dva nebo více svazků. Svazky mají průměrně okolo 200 stran, tuto průměrnou hodnotu ovšem navyšuje fenomén spojování více svazků originálu do jedné knihy v češtině. Formát je nejčastěji odvozen ořezáváním z A5.

Většina mang na českém trhu se čte japonským způsobem, tedy zprava doleva, a jsou černobílé s okny nerovnoměrně rozloženými přes celé stránky. Objevují se však výjimky jak v barevnosti, tak v rozložení oken na stránce a ve stylu kresby.

Nejoblíbenější subžánry jsou akční, drama a fantasy. Ve velkém počtu mang (zhruba 60 %) je alespoň nějaká forma nadpřirozena, což zhruba odpovídá i situaci ve světě, na MyAnimeList je mang se štítkem „fantasy“ téměř dvojnásobně více než těch se štítkem „ze života“. Často jsou tematizováni různí démoni, školní prostředí, boj někoho proti někomu nebo něčemu a násilí, to však ne v tak velké míře, jak se často stereotypně usuzuje. Podobně je s mangou spojována tematika pornografie, avšak v korpusu česky vydaných mang se prakticky nevyskytuje. To ovšem platí také o homosexuální tematice, která je u nás zastoupena jen sporadicky a některé subžánry mangy zde zcela chybí. Stereotypně velké oči se objevují primárně v šódžo manze, ale zdaleka ne ve veškeré. Většinu české produkce tvoří seinen kreslený typicky vyspělejším a realističtějším stylem.

Některé česky vydané mangy již nelze na internetu koupit a stávají se z nich vzácné sběratelské kousky. Cena se pohybuje v podobných průměrných hodnotách jako počet stran svazku, tedy průměrně 229,6 a v mediánu 198 Kč za svazek při průměrném počtu cca 200 stran. To je vyšší cena než v Japonsku, ale nižší než na Západě, mangy v angličtině po přepočtu na české koruny stojí okolo 300 Kč,

českého sběratele tedy vyjde výhodněji pořídit si je v češtině, pokud byly přeloženy (a neumí japonsky). Některé česky vydané mangy mají už několikátý dotisk, především první díly.

Situace na českém knižním trhu je specifická malým publikem a poměrně vysokým zpožděním vydávání za vznikem originálu. Trh příliš neuspokojí fanoušky méně oblíbených subžánrů nebo sérií, v současnosti vychází v podstatě jen mainstreamově oblíbené tituly. Na druhou stranu manga v češtině pomáhá popularizovat tuto subkulturu, jelikož anime se již na českých televizních kanálech téměř nevysílá a s amatérskými českými titulky je i na online streamovacích platformách poměrně málo dostupné. Pro člověka, který neumí příliš dobře anglicky, je česky vydaná manga téměř jediný způsob, jak na anime nebo mangu v běžném životě „narazit“. Pro fanoušky, kteří angličtinu dobře ovládají, to je příjemný pocit vidět svou oblíbenou sérii v češtině. Lze předpokládat, že s větší dostupností české mangy poroste i počet fanoušků a prodejů a manga u nás bude vydávána stále ve větší míře. Stav se bude i nadále měnit, v budoucnu může na tuto práci navázat další výzkum.

ANOTACE

Jméno autora: **Veronika Linhartová**

Název fakulty: **Filozofická fakulta**

Název katedry: **Katedra bohemistiky**

Název diplomové práce: **Manga jako typ komiksu a její vydávání v České republice na počátku 21. století**

Jméno vedoucího diplomové práce: **Mgr. Lenka Pořízková, Ph.D.**

Počet znaků: **105 094**

Počet příloh: **0**

Počet titulů použité literatury: **150**

Klíčová slova: **manga, komiks, český knižní trh, vydavatelství, překladová literatura**

Cílem bakalářské práce bylo vytvořit ucelený přehled o vydávání mangy v České republice od roku 2000 do současnosti. U vydaných titulů se sledoval originální, anglický a český název, autor, ilustrátor, jazyk, z něhož byl titul přeložen, překladatel, vydavatelství, které český překlad vydalo, rok vydání v originále a v češtině, počet svazků v originále a v češtině, formát českého vydání a jeho počet stran, směr čtení, barevnost, atypické prvky grafiky, adaptace daného díla, přítomnost reklamy ve výtiscích, subžánr, cílová skupina, témata a motivy, dostupnost, cena v Kč a informace o nákladu a dotiscích. Na základě těchto dat byly provedeny výpočty a vytvořeny grafy, které byly následně interpretovány. Závěrem bylo vytvoření plastického obrazu o vývoji a současném stavu vydávání tohoto typu komiksu na českém knižním trhu.

RESUMÉ

The aim of the bachelor thesis was to create a comprehensive overview of manga publishing in the Czech Republic from 2000 to present days. For published books, the following was written down: original, English and Czech book title, author, illustrator, language from which the comic book was translated, translator, publishing house that published the Czech translation, year of publication in the original and in Czech, number of volumes in the original and in Czech, format of the Czech edition and its page count, direction of reading, colour, atypical graphic elements, adaptation of the work, presence of advertisement in its copies, subgenre, target group, themes and motifs, availability, price in CZK and information about circulation and reprints of the books. Based on this data, calculations and graphs were made and then interpreted. In conclusion, a complete picture of the development and current state of publishing of this type of comics on the Czech book market was created.

SEZNAM PRIMÁRNÍ LITERATURY

Odkazované tituly

1. AIKAWA, Ju. *Motýlek*. Praha: Talpress, 2009–. ISBN 978-80-7197-384-3.
2. AKUTAMI, Gege. *Jujutsu kaisen – prokleté války*. Praha: Crew, 2022–. ISBN 978-80-7679-116-9.
3. AOI. *Hal*. Brno: Zoner Press, 2011. ISBN 978-80-7413-155-4.
4. ARAKAWA, Hiromu. *Fullmetal alchemist – Ocelový alchymista*. [Praha]: Crew, 2017–. ISBN 978-80-7449-504-5.
5. ASANO, Inio. *Město světél*. Varšava: Hanami, 2010. ISBN 978-83-60740-57-6.
6. ASANO, Inio. *Solanin*. Praha: Egmont, 2022–. ISBN 978-80-252-5089-1.
7. BATISTA, Natalia. *Amaltea: princezna šermířka*. Brtnice: Zanir, 2018. ISBN 978-80-906765-2-7.
8. BATISTA, Natalia. *Mňau!*. Velké Popovice: Zanir, 2019. ISBN 978-80-907476-3-0.
9. BROWN, Kate a Richard APPIGNANESI. *Sen noci svatojánské*. Praha: CooBoo, 2010. ISBN 978-80-7447-025-7.
10. CALEN, Tokyo. *Temné metro*. Ilustroval JOŠIKEN. Brno: Zoner Press, 2009. ISBN 978-80-7413-007-6.
11. DÍAZ, Karla. *Coffee shop*. Brtnice: Zanir, 2019. ISBN 978-80-907476-4-7.
12. *Dódžin*. Praha: Kobuta, 2014–. Dostupné také z:
<http://www.kobuta.cz/fanziny/dodzin>
13. *Fujoshi*. Hluk: [Eva Skopalová], 2016–. ISSN 2533-4344.
14. FURUJAMA, Kan. Ilustroval Džiró TANIGUČI. *Knih větru*. Varšava: Hanami, 2010. ISBN 978-83-60740-42-2.
15. FURUJAMA, Kan. Ilustroval Džiró TANIGUČI. *Nebeský orel*. Varšava: Hanami, 2010. ISBN 978-83-60740-54-5.

16. GOTÓGE, Kojoharu. *Zabiják démonů*. [Praha]: Crew, 2021–. ISBN 978-80-7449-969-2.
17. HARRISON, Lisi a Yishan LI. *Dívčí parta*. Frýdek-Místek: Alpress, 2011. ISBN 978-80-7362-976-2.
18. HARRISON, Lisi. *Monster High*. Praha: CooBoo, 2011–. ISBN 978-80-7447-086-8.
19. HASUMI, Tóí. *Padlý měsíc*. Brno: Zoner Press, 2009. ISBN 978-80-7413-030-4.
20. HAŠIMOTO, Kačó. *Cagaster*. Velké Popovice: Zanir, 2016–. ISBN 978-80-905839-6-2.
21. HIMARUJA, Hidekazu. *Hetalie – mocnosti Osy*. Brno: Zoner Press, 2010–. ISBN 978-80-7413-080-9.
22. HORIKOŠI, Kóhei. *My hero academia – Moje hrdinská akademie*. [Praha]: Crew, 2019–. ISBN 978-80-7449-777-3.
23. HSU, Ben. *Diplomovaní hrdinové*. Ilustrovala Elaine TIPPING. Brtnice: Zanir, 2015–. ISBN 978-80-905839-2-4.
24. HUANG, Shilin. *Carciphona*. Velké Popovice: Zanir, 2016–. ISBN 978-80-905839-4-8.
25. CHAN, Queenie. *Bájně království*. Velké Popovice: Zanir, 2017–. ISBN 978-80-906765-3-4.
26. CHMAKOVA, Svetlana. *Noční škola: knihy čaromějek*. Brno: Zoner Press, 2011. ISBN 978-80-7413-160-8.
27. IGARAŠI, Daisuke. *Myšlenky smyšlenky*. Varšava: Hanami, 2010. ISBN 978-83-60740-55-2.
28. ISAJAMA, Hadžime. *Útok titánů*. [Praha]: Crew, 2014–. ISBN 978-80-7449-280-8.
29. IŠIDA, Sui. *Tokijský ghúl:re*. [Praha]: Crew, 2019–. ISBN 978-80-7449-716-2.
30. IŠIDA, Sui. *Tokijský ghúl*. [Praha]: Crew, 2016–. ISBN 978-80-7449-391-1.

31. ITÓ, Džundži. *Balónky oběšenců a další hororové příběhy*. [Praha]: Crew, 2019. ISBN 978-80-7449-735-3.
32. ITÓ, Džundži. *Ryby – Útok z hlubin*. [Praha]: Crew, 2017. ISBN 978-80-7449-438-3.
33. ITÓ, Džundži. *Spirála*. [Praha]: Crew, 2021. ISBN 978-80-7449-910-4.
34. ITÓ, Džundži. *Spirála*. Brno: Zoner Press, 2010–. ISBN 978-80-7413-098-4.
35. JAMAGUČI, Masakazu. *Kannonina ruka*. Praha: Talpress, 2015. ISBN 978-80-7197-385-0.
36. JIE, Jü-tchung. *Kočičí rytíř & soumrak démonů*. Jablonné v Podještědí: Mi:Lù, 2021. ISBN 978-80-88262-17-6.
37. JUKI, Nači. *Libání zakázáno*. Brno: Zoner Press, 2012–. ISBN 978-80-7413-185-1.
38. KAKIZAKI, Masasumi. *Green blood – Zelená krev*. [Praha]: Crew, 2020–. ISBN 978-80-7449-839-8.
39. KAKIZAKI, Masasumi. *Skrýš*. [Praha]: Crew, 2018. ISBN 978-80-7449-590-8.
40. KARA a Chi-hyong YI. *Deník pána démonů*. Praha: Talpress, 2008. ISBN 978-80-7197-300-3.
41. KARA a WOO, SooJung. *Legenda*. Praha: Talpress, 2009–. ISBN 978-80-7197-359-1.
42. KIŠIRO, Jukito. *Bojový anděl Alita*. [Praha]: Crew, 2017. ISBN 978-80-7449-495-6.
43. KIKUČI, Hidejuki a SASAKURA, Kó. *Rappa*. [Praha]: Mensa ČR, 2010–. Kobuta. ISBN 978-80-904666-0-9.
44. KIŠI, Daimuró. *Putování s dinosaury*. Brtnice: Zanir, 2019. ISBN 978-80-907476-0-9.
45. KIŠIMOTO, Masaši. *Naruto*. [Praha]: Crew, 2011–. ISBN 978-80-7449-047-7.

46. KOIKE, Kazuo. *Crying Freeman – Plačící drak*. Praha: Crew, 2011–. ISBN 978-80-7449-044-6.
47. Kolektiv autorů. *Comics Salón: Comics & Manga Book*. Praha: OZ AnimeCrew, 2007–. ISBN 978-80-969748-2-5.
48. KÓZUKI, Sou. *Labyrint*. Brno: Zoner Press, 2011. ISBN 978-80-7413-119-6.
49. KUBO, Tite. *Bleach*. [Praha]: Crew, 2012–. ISBN 978-80-7449-124-5.
50. KUMAI, Hidenori. *Manga Mesiáš*. Ilustrace Kozumi ŠINOZAWA. [Místo vydání není známé]: Next, 2018. ISBN 978-1-942792-16-1.
51. KUSAKA, Hidenori. *Pokémon*. Ilustroval MATO. Praha: Crew, 2020–. ISBN 978-80-7449-948-7.
52. LEE, Young Yuu. *K2: kill me, kiss me*. Praha: Egmont, 2008–. ISBN 978-80-252-0949-3.
53. LEONG, Sonia a Richard APPIGNANESI. *Romeo & Julie*. Praha: Albatros, 2009. ISBN 978-80-00-02271-0.
54. *Mangazín*. Praha: Kobuta, 2010–. Dostupné také z: <http://www.kobuta.cz/fanziny/mangazin>
55. MICUKAZU, Mihara. *Balzamovač*. Varšava: Hanami, 2010–. ISBN 978-83-607-4041-5.
56. MICUKI, Rjóko. *Dveře chaosu*. Brno: Zoner Press, 2009. ISBN 978-80-7413-004-5.
57. MIURA, Kentaró. *Berserk*. Praha: Crew., 2020–. ISBN 978-80-7449-874-9.
58. MOČIZUKI, Nana. *Ve službách Nuly*. Brno: Zoner Press, 2010–. ISBN 978-80-7413-103-5.
59. MOFFAT, Steven a Mark GATISS. *Sherlock*. Ilustroval JAY. [Praha]: Crew, 2018. ISBN 978-80-7449-649-3.
60. MURAKAMI, Maki. *Gravitation – Přitažlivost*. Brno: Zoner Press, 2009–. ISBN 978-80-7413-029-8.
61. NAGABE. *Dívka ze země Venku: Siúil, a Rún*. Praha: Dobrovský, 2022–. Gate. ISBN 978-80-277-1144-4.

62. NIŠIO, Išin. *Zápisník smrti – další zápisky: případ losangeleské sériové vraždy B.B.* Ilustroval Takeši OBATA. [Praha]: Crew, 2020. ISBN 978-80-7449-846-6.
63. ÓBA, Cugumi. *Death note: Zápisník smrti: povídky.* Ilustroval Takeši OBATA. [Praha]: Crew, 2021. ISBN 978-80-7679-067-4.
64. ÓBA, Cugumi. *Death note – Zápisník smrti.* Ilustroval Takeši OBATA. [Praha]: Crew, 2011–. ISBN 978-80-7449-048-4.
65. ÓIMA, Jošitoki. *Němý hlas.* [Praha]: Crew, 2021–. ISBN 978-80-7679-030-8.
66. O'MALLEY, Bryan Lee. *Scott Pilgrim.* Praha: BB/art, 2010–. ISBN 978-80-7381-830-2.
67. ONE. *One-Punch Man.* Ilustroval Jusuke MURATA. Praha: Crew, 2021–. ISBN 978-80-7679-073-5.
68. ÓTOMO, Kacuhiko. *Akira.* Praha: Crew, 2021–. ISBN 978-80-7449-907-4.
69. PATTERSON, James. *Maximum Ride.* Ilustrace NaRae LEE. Praha: BB art, 2011–. ISBN 978-80-7381-901-9.
70. *Playbišík.* Praha: Kobuta, 2005–. Dostupné také z:
<http://www.kobuta.cz/fanziny/playbisik>
71. RJÓ, Haruto. *Zvrácená.* [Praha]: Crew, 2021. ISBN 978-80-7449-959-3.
72. SALVIA, Mathieu. *Strašáci.* Ilustroval DJET. Velké Popovice: Zanir, 2020. ISBN 978-80-907919-1-6.
73. SHIROW, Masamune. *The ghost in the shell.* [Praha]: Crew, 2017–. ISBN 978-80-7449-490-1.
74. SCHREIBER, Ellen. *Upíří polibky.* Brno: Zoner Press, 2008–. ISBN 978-80-86815-92-3.
75. SIKU. *Manga Ježíš.* Praha: Volvox Globator, 2010. ISBN 978-80-7207-796-0.
76. SONODA, Ken'iči. *Gunsmith cats.* [Praha]: Crew, 2015–. ISBN 978-80-7449-302-7.

77. SUMINO, Joru. *Chci sníst tvoji slinivku*. Ilustrace Izumi KIRIHARA. Praha: Crew, 2022. ISBN 978-80-7679-152-7.
78. SUMINO, Joru. *Zdál se mi zase ten stejný sen*. Ilustrace Izumi KIRIHARA. Praha: Dobrovský, 2022–. Gate. ISBN 978-80-277-1237-3.
79. ŠINKAI, Makoto. *To bylo tvé jméno*. Ilustroval Ranmaru KOTONE. V Praze: Egmont, 2019–. ISBN 978-80-252-4663-4.
80. ŠIRAHAMA, Kamome. *Ateliér špičatých klobouků*. [Praha]: Crew, 2020–. ISBN 978-80-7449-899-2.
81. ŠIRAI, Kaiu. *Zaslíbená Země Nezemě*. Ilustroval Posuka DEMIZU. [Praha]: Crew, 2019–. ISBN 978-80-7449-666-0.
82. SÝKOROVÁ, Veronika, Veronika MAŠKOVÁ. *Svět bez jména*. Praha: Kobuta, 2009. ISBN 978-80-254-4996-7.
83. TAKANO, Ičigo. *Orange*. Praha: Crew, 2020–. ISBN 978-80-7449-854-1.
84. TAMAKI, Mariko. *Laura Deanová mě už zase nechala*. Praha: Paseka, 2021. ISBN 978-80-7637-182-8.
85. TANAKA, Masaši. *Gon*. Praha: Calibre Publishing, 2000. ISBN 80-86482-03-0.
86. TESAŘ, Antonín. *Gymnázium příšer*. Ilustroval Jiří TESAŘ. Praha: Kobuta, 2010. ISBN 978-80-904684-2-9.
87. TESAŘ, Antonín. *Tisíc masek*. Ilustroval Jiří TESAŘ. Praha: Kobuta, 2016. ISBN 978-80-904985-7-0.
88. TESAŘ, Antonín. *Versus*. Ilustroval Jiří TESAŘ. Praha: Kobuta, 2012. ISBN 978-80-904985-2-5.
89. TEZUKA, Osamu. *Zpráva pro Adolfa*. [Praha]: Crew, 2019. ISBN 978-80-7449-760-5.
90. TOWADA, Šin. *Tokijský ghúl – Dny*. [Praha]: Crew, 2019. ISBN 978-80-7449-698-1.
91. TOWADA, Šin. *Tokijský ghúl – Minulost*. [Praha]: Crew, 2022. ISBN 978-80-7679-103-9.

92. TOWADA, Šin. *Tokijský ghúl – Prázdnota*. [Praha]: Crew, 2021. ISBN 978-80-7449-900-5.
93. UEDA, Rinko. *Polibek katany*. Brno: Zoner Press, 2011. ISBN 978-80-7413-144-8.
94. VACCA, Francesco. *Shuricat: legenda o ninja kočkách*. Ilustrovala Sara ROSSI. Brtnice: Zanim, 2020. ISBN 978-80-907476-7-8.
95. VALENTE, Tony. *Radiant*. Velké Popovice: Zanim, 2020–. ISBN 978-80-907919-0-9.
96. VIECELI, Emma a Richard APPIGNANESI. *Hamlet*. Praha: CooBoo, 2010. ISBN 978-80-7447-024-0.
97. WARREN, Patrick a Richard APPIGNANESI. *Richard III*. Praha: Albatros, 2009. ISBN 978-80-00-02332-8.

Další tituly

1. AOI. *Každá jsme jiná: Kanodžoiro no kanodžo*. Ilustroval Jukari JAŠIKI. Brno: Zoner Press, 2009–. ISBN 978-80-7413-055-7.
2. BAEK, Hyekyung. *Jen pro tvé oči*. Praha: BB art, 2011. ISBN 978-80-7381-909-5.
3. CUKASA, Saimura a Takahaši KOZO. *Crueler than dead*. Brtnice: Zanim, 2022–. ISBN 978-80-88438-XX-X.
4. ENDÓ, Tacuja. *Spy x family*. Praha: Crew, 2021–. ISBN 978-80-7679-038-4.
5. GOKURAKUIN, Sakurako. *Kategorie: Stvůry*. Brno: Zoner Press, 2009–. ISBN 978-80-7413-059-5.
6. HIROI, Ódži. *Případy Kjóko Karasumy: Karasuma Kyōko no jikenbo*. Ilustroval Júsuke KOZAKI. Brno: Zoner Press, 2010–. ISBN 978-80-7413-064-9.
7. JAMAZAKI, Kore. *Čarodějova nevěsta*. [Praha]: Crew, 2018–. ISBN 978-80-7449-532-8.
8. KIBUIŠI, Kazu. *Amulet*. Praha: Paseka, 2020. ISBN 978-80-7637-080-7.
9. KIM, Myung-Hee. *Simon Sues*. Brtnice: Zanim, 2015–. ISBN 978-80-905839-0-0.

10. ÓČI, Nacumi. *Fly high!: Let' výš*. Brno: Zoner Press, 2011–. ISBN 978-80-7413-149-3.
11. OKU, Hiroja. *Gantz*. Praha: Crew, 2013–. ISBN 978-80-7449-198-6.
12. RENDA, Hitori a Nobuaki KANAZAWA. *Královská hra*. [Praha]: Crew, 2019–. ISBN 978-80-7449-727-8.
13. SAKURAZAKA, Hiroši a Rjósuke TAKEUČI. *All you need is kill: Stačí jen zabíjet*. Ilustroval Jošitoši ABE, ilustroval Takeši OBATA. [Praha]: Crew, 2016. ISBN 978-80-7449-368-3.
14. TÓME, Kei. *Elegie pro ovečku*. Praha: Talpress, 2009–. ISBN 978-80-7197-383-6.
15. WAKUI, Ken. *Tokyo Revengers*. Praha: Crew, 2022–. ISBN 978-80-7679-190-9

SEZNAM SEKUNDÁRNÍ LITERATURY

1. BEZDĚKOVÁ, Olga a Milan KREJČÍ. *Po stopách kreslených seriálů*. Praha: Volvox Globator, 2012. ISBN 978-80-7207-865-3.
2. BOX, Toy. *Komiksová učebnice komiksu*. Praha: Paseka, 2019. ISBN 978-80-7432-927-2.
3. CRILLEY, Mark. *Manga: 30 lekcí kreslení od tvůrce populárního Akiko*. Přeložila Michaela ŽENATÁ. Brno: Zoner Press, 2016. Encyklopedie Zoner Press. ISBN 978-80-7413-337-4.
4. ČESÁLKOVÁ, Lucie, Oto PALÁN a Jaroslav TROUSIL, KOŘÍNEK, Pavel a Tomáš PROKÚPEK. *Signály z neznáma: český komiks 1922–2012*. Řevnice: Arbor vitae, 2012. ISBN 978-80-7467-012-1.
5. *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. [cit. 2022-06-19]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/>
6. *Dabing fórum* [online]. [cit. 2022-06-19]. Dostupné z: <https://www.dabingforum.cz/>
7. *Databáze Národní knihovny ČR* [online]. [cit. 2022-06-18]. Dostupné z: <https://aleph.nkp.cz>
8. DEAN, Selina. *Jak se kreslí manga*. Praha: Albatros, 2009. ISBN 978-80-00-02306-9.
9. DIESING, Helena. *Český komiks 01. poloviny 20. století*. Praha: Verzone, 2011. ISBN 978-80-904546-8-2.
10. FANTOVÁ, Jana, Radim KOPÁČ, Vojtěch ČEPELÁK a Helena DIESING. *Nový český komiks (2000–2012): New Czech comics (2000–2012) = Der neue tschechische Comic (2000–2012)*. Praha: Ministerstvo kultury České republiky, 2012. ISBN 978-80-87546-06-2.
11. FORET, Martin. *Studia komiksu: možnosti a perspektivy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro Centrum kulturních, mediálních a komunikačních studií při Filozofické fakultě, 2012. Studia komiksu. ISBN 978-80-244-3327-1.

12. *Goodreads* [online]. [cit. 2022-06-15]. Dostupné z:
<https://www.goodreads.com/>
13. GRAVETT, Paul. *Manga: Sixty Years of Japanese Comics*. 3. vydání.
New York: Collins Design, 2010. ISBN 978-1-85-669391-2.
14. GRAY, Peter. *Kreslení manga: praktický průvodce*. Praha: Svojtka & Co.,
2013. ISBN 978-80-256-1244-6.
15. HART, Christopher. *Manga – svět hrůzy a temné magie: jak kreslit
elegantní a svůdné postavy temna*. Brno: Zoner Press, 2008. Encyklopedie
Zoner Press. ISBN 978-80-7413-000-7.
16. HART, Christopher. *Manga mania shoujo: jak kreslit okouzující a
romantické postavy japonských komiksů*. Brno: Zoner Press, 2007.
Encyklopedie Zoner Press. ISBN 978-80-86815-87-9.
17. HART, Christopher. *Manga mánie: velká kniha kreslení mangy*. Přeložila
Pavla NĚMEČKOVÁ. Brno: Zoner Press, 2021. ISBN 978-80-7413-455-
5.
18. HART, Christopher. *Manga shoujo 2: všechno, co potřebujete ke kreslení
nejoblíbenějšího stylu mangy*. Brno: Zoner Press, 2011. Encyklopedie
Zoner Press. ISBN 978-80-7413-140-0.
19. HART, Christopher. *Naučte se kreslit manga postavy: postupy a předlohy
pro kreslení oblíbených manga postav*. Brno: Zoner Press, 2012. ISBN
978-80-7413-187-5.
20. *Heureka* [online]. [cit. 2022-06-15]. Dostupné z: <https://www.heureka.cz/>
21. KOŘÍNEK, Pavel, Martin FORET a Michal JAREŠ. *V panelech a
bublinách: kapitoly z teorie komiksu*. Praha: Akropolis, 2015. ISBN 978-
80-7470-113-9.
22. KŘIVÁNKOVÁ, Anna, Antonín TESAŘ a Karel VESELÝ. *Planeta
Nippon*. Praha: Crew, 2017. ISBN 978-80-7449-491-8.
23. KŘIVÁNKOVÁ, Anna. Manga na počátku 21. století. In: FORET,
Martin. *Studia komiksu: možnosti a perspektivy*. Olomouc: Univerzita
Palackého v Olomouci pro Centrum kulturních, mediálních a

- komunikačních studií při Filozofické fakultě, 2012, str. 143–158 *Studia komiksu*. ISBN 978-80-244-3327-1.
24. KŘIVÁNKOVÁ, Anna. Manga. In: VESELÝ, Karel, Anna KŘIVÁNKOVÁ a Antonín TESAŘ. *Made in Japan: Eseje o současné japonské popkultuře*. Praha: Labyrint, 2014, str. 43–61. Labyrint fresh eye. ISBN 978-80-87260-63-0.
25. LÁDEK, Josef a Robert PAVELKA. *Encyklopedie komiksu v Československu 1945-1989*. Praha: XYZ, 2010. ISBN 978-80-7388-462-8.
26. Maya the Bee (TV) [Trivia]. *Anime News Network* [online]. [cit. 2022-06-17]. Dostupné z:
<https://www.animenewsnetwork.com/encyclopedia/anime.php?id=1415&page=22>
27. MAZUR, Dan a Alexander DANNER. *Komiks: od roku 1968 do současnosti*. Přeložil Richard PODANÝ. Praha: Knižní klub, 2015, Universum. ISBN 978-80-242-4856-1.
28. *MyAnimeList* [online]. [cit. 2022-06-15]. Dostupné z:
<https://myanimelist.net/>
29. PROKŮPEK, Tomáš a Martin FORET. *Před komiksem: formování domácího obrázkového seriálu ve 2. polovině XIX. století*. Praha: Akropolis, 2016. ISBN 978-80-7470-145-0.
30. PROKŮPEK, Tomáš, Pavel KOŘÍNEK, Martin FORET a Michal JAREŠ. *Dějiny československého komiksu 20. století*. Praha: Akropolis, 2014. ISBN 978-80-7470-061-3.
31. PROKŮPEK, Tomáš. *Příběhy československého komiksu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro Centrum pro studia komiksu Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v.v.i., a Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, 2016. *Studia komiksu*. ISBN 978-80-244-5235-7.
32. SPARROW, Keith. *Naučte se kreslit manga*. Frýdek-Místek: Alpress, 2012. Klokán. ISBN 978-80-7466-058-0.
33. STRAKOVÁ, Markéta. Manga a anime. In: *Současná literatura pro děti a její vliv na rozvoj čtenářství: Sborník textů z odborného semináře*

pořádaného dne 14. 11. 2012 Městskou knihovnou v Přerově a Muzeem Komenského v Přerově. Přerov: Městská knihovna v Přerově ve spolupráci s Muzeem Komenského v Přerově, 2012, 78–90. ISBN 978-80-87190-18-0.

34. SÝKORA, Jan. Cesta tradice i změny. In: VESELÝ, Karel, Anna KŘIVÁNKOVÁ a Antonín TESAŘ. *Made in Japan: Eseje o současné japonské popkultuře*. Praha: Labyrint, 2014, str. 8–21. Labyrint fresh eye. ISBN 978-80-87260-63-0.
35. TRÁVNÍČEK, Jiří. *Překnížkováno. Co čteme a kupujeme*. Brno–Praha: Host–NK, 2014. ISBN 978-80-7491-256-6/978-80-7050-637-0
36. TRÁVNÍČEK, Jiří, *Rodina, škola, knihovna. Náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje*. Brno–Praha: Host–NK, 2020. ISBN 978-80-7577-994-6/978-80-7050-715-5.
37. VESELÝ, Karel, Anna KŘIVÁNKOVÁ a Antonín TESAŘ. *Made in Japan: Eseje o současné japonské popkultuře*. Praha: Labyrint, 2014. Labyrint fresh eye. ISBN 978-80-87260-63-0.
38. ZHOU, Joanna. *Roztomilí čibíci*. Brno: Zoner Press, 2011. Encyklopedie Zoner Press. ISBN 978-80-7413-158-5.